

**Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΠΟΛΔ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΑΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΟΝ Α΄ ΒΑΘΜΟ ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑΣ -
ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΜΟΡΦΗ**

Σπύρος Τσαντίνης
Επίκ. Καθηγητής στη Νομική Σχολή ΔΠΘ

Οι προβλεπόμενες στην πρόταση τροποποιήσεις

Για την εποπτική παρουσίαση των αλλαγών, αυτές εντάσσονται στο κείμενο των ισχυουσών διατάξεων με *πλαγιογράμμιση*. Το κείμενο της διάταξης που απαλείφεται είναι υπογραμμισμένο. Έτσι ο αναγνώστης για να διαβάσει το κείμενο, όπως αυτό θα έχει μετά την τροποποίηση, απλώς παραλείπει την ανάγνωση του υπογραμμισμένου τμήματος και διαβάζει μόνον το *πλαγιογραμμισμένο* μέρος. Όταν το κείμενο του άρθρου είναι υπογραμμισμένο στο σύνολό του, αυτό σημαίνει ότι το άρθρο καταργείται.

I. Υπολογισμός αντικειμένου διαφοράς σε περίπτωση επικουρικής σόρευσης αγωγών

Άρθρο 9

Για την εκτίμηση του αντικειμένου της διαφοράς λαμβάνεται υπόψη το αίτημα της αγωγής. Δεν συνυπολογίζονται οι παρεπόμενες αιτήσεις για καρπούς, τόκους και έξοδα. Συνυπολογίζονται περισσότερες απαιτήσεις που επιδιώκονται με την ίδια αγωγή. Σε περίπτωση ομοδικίας, αν πρόκειται για διαιρετά δικαιώματα, λαμβάνεται υπόψη το αίτημα κάθε ενάγοντος ή το αιτούμενο από κάθε εναγόμενο, και αν οι απαιτήσεις υπάγονται στην καθ' ύλην αρμοδιότητα διάφορων δικαστηρίων, αρμόδιο είναι το ανώτερο από αυτά. Σε περίπτωση επικουρικής σόρευσης αγωγών η αξία του αντικειμένου της διαφοράς προσδιορίζεται από το κατ' αξία ανώτερο αίτημα.

Δια της προσθήκης του τελευταίου εδαφίου στο άρθρο 9 ΚΠολΔ επιλύεται η αμφισβήτηση περί τον υπολογισμό της αξίας του αντικειμένου της διαφοράς σε περίπτωση επικουρικής σόρευσης¹.

II. Ρυθμίσεις σχετικές με την αρμοδιότητα

1. Διεύρυνση καθ' ύλην αρμοδιότητας Ειρηνοδικείου και Μονομελούς Πρωτοδικείου

Άρθρο 14

1. Στην αρμοδιότητα των ειρηνοδικείων υπάγονται:

α) όλες οι διαφορές που μπορούν να αποτιμηθούν σε χρήματα και που η αξία

1. ΠρότΣχεδΝόμ, σ. 42 επ.

του αντικειμένου τους δεν υπερβαίνει τα δώδεκα χιλιάδες (12.000) ευρώ τα δεκαοκτώ χιλιάδες (18.000) ευρώ.

β) όλες οι διαφορές, κύριες ή παρεπόμενες, από σύμβαση μίσθωσης, καθώς και οι διαφορές του άρθρου 601 του Αστικού Κώδικα, εφόσον σε όλες τις περιπτώσεις αυτές το συμφωνημένο μηνιαίο μίσθωμα δεν υπερβαίνει τα τετρακόσια πενήντα (450) ευρώ τα εξακόσια (600) ευρώ.

2. Στην αρμοδιότητα των μονομελών πρωτοδικείων υπάγονται όλες οι διαφορές που μπορούν να αποτιμηθούν σε χρήματα και που η αξία του αντικειμένου τους είναι πάνω από δώδεκα χιλιάδες (12.000) ευρώ δεκαοκτώ χιλιάδες (18.000) ευρώ, δεν υπερβαίνει όμως τα ογδόντα χιλιάδες (80.000) ευρώ τα εκατόν είκοσι χιλιάδες (120.000) ευρώ.

Η αύξηση των ποσών σκοπεί ιδίως στην ελάφρυνση των Πολυμελών Πρωτοδικείων².

Άρθρο 16

Στην αρμοδιότητα των μονομελών πρωτοδικείων υπάγονται, ακόμη και αν η αξία του αντικειμένου της διαφοράς υπερβαίνει τα ογδόντα χιλιάδες (80.000) ευρώ τα εκατόν είκοσι χιλιάδες (120.000) ευρώ και εφόσον δεν υπάγονται στην αρμοδιότητα των ειρηνοδικείων:

1) οι διαφορές που αναφέρονται τα άρθρα 635³, 647 παράγραφος 1⁴, 663⁵, 677⁶ και 681Α⁷,

1) οι διαφορές από μίσθωση πράγματος ή άλλου προσοδοφόρου αντικειμένου ή από επίμορτη αγροληψία που δεν υπάγονται στην αρμοδιότητα των ειρηνοδικείων.

2) οι διαφορές από παροχή εξαρτημένης εργασίας ή και από οποιαδήποτε άλλη αιτία με αφορμή την εργασία αυτή, αν άμεσα στους εργαζομένους ή τους διαδόχους τους ή εκείνους στους οποίους ο νόμος δίνει δικαιώματα από την παροχή της εργασίας των πρώτων και στους εργοδότες ή τους διαδόχους τους.

3) οι διαφορές από παροχή εξαρτημένης εργασίας ή και από οποιαδήποτε άλλη

2. ΠρότΣχεδΝόμ, σ. 43.

3. Διαφορές από πιστωτικούς τίτλους.

4. Όλες οι κύριες ή παρεπόμενες διαφορές από μίσθωση πράγματος ή άλλου προσοδοφόρου αντικειμένου ή από επίμορτη αγροληψία.

5. Εργατικές διαφορές, όπως περίπου απαριθμούνταν στις καταργούμενες παραγράφους 2 έως 6 του άρθρου 16 ΚΠολΔ.

6. Διαφορές από αμοιβές για την παροχή εργασίας, όπως περίπου απαριθμούνταν στις καταργούμενες παραγράφους 7, 8 και 11 του άρθρου 16 ΚΠολΔ.

7. Διαφορές για ζημίες από αυτοκίνητο καθώς και από την σύμβαση της ασφάλισής του, όπως περίπου περιλαμβάνονταν στην καταργούμενη παράγραφο 12 του άρθρου 16.

αιτία, με αφορμή την εργασία αυτή, ανάμεσα σε εκείνους που εργάζονται από κοινού στον ίδιο εργοδότη.

4) οι διαφορές ανάμεσα στους επαγγελματίες ή τους βιοτέχνες, είτε μεταξύ τους είτε με τους πελάτες τους, από την παροχή εργασίας ή ειδών που κατασκεύασαν αυτοί.

5) οι διαφορές από συλλογική σύμβαση εργασίας ή από διατάξεις που εξομοιώνονται με διατάξεις συλλογικής σύμβασης, είτε ανάμεσα σ' αυτούς που δεσμεύονται από αυτές, είτε ανάμεσα σ' αυτούς και τρίτους.

6) οι διαφορές ανάμεσα σε οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης και στους ασφαλισμένους σ' αυτούς ή τους διαδόχους τους ή εκείνους που κατά το νόμο έχουν δικαιώματα από τη σχέση ασφάλισης.

7) οι διαφορές που αφορούν τις αμοιβές, τις αποζημιώσεις και τα έξοδα δικηγόρων, εκτός από εκείνες που αναφέρονται στο άρθρο 15 αρ. 11, συμβολαιογράφων, δικολάβων που έχουν διοριστεί νόμιμα, άμισθων δικαστικών επιμελητών, γιατρών, οδοντογιατρών, διπλωματούχων μαιών, κτηνιάτρων, μηχανικών και χημικών διπλωματούχων ανώτατων και ανώτερων σχολών, μεσιτών που έχουν διοριστεί νόμιμα, ή των καθολικών διαδόχων όλων αυτών, όπως και αν χαρακτηρίζεται η σχέση από την οποία προκύπτουν και ανεξάρτητα από το αν υπάρχει ή όχι συμφωνία για τον καθορισμό της αμοιβής ή για τον τρόπο της πληρωμής της.

8) οι διαφορές που αφορούν απαιτήσεις διαιτητών, εκτελεστών διαθηκών, διαχειριστών σε ιδιοκτησία κατά ορόφους ή διαχειριστών που διορίστηκαν από δικαστική αρχή, εκκαθαριστών εταιριών ή νομικών προσώπων ή κληρονομιών ή των καθολικών διαδόχων όλων αυτών για τις αμοιβές και τα έξοδά τους, ανεξάρτητα από το αν υπάρχει ή όχι συμφωνία για τον καθορισμό της αμοιβής ή για τον τρόπο της πληρωμής της.

9)2) οι διαφορές που αφορούν το ποσοστό ή την πληρωμή του ασφαλιστρού,

10) οι διαφορές που αφορούν τον καθορισμό, τη μείωση ή την αύξηση της συνεισφοράς του καθενός από τους συζύγους για τις ανάγκες της οικογένειας, της διατροφής που οφείλεται εξαιτίας γάμου, διαζυγίου ή συγγένειας, των δαπανών τοκετού και της διατροφής της άγαμης μητέρας και της διατροφής της μητέρας από την κληρονομική μερίδα που είχε επαχθεί στο τέκνο που αυτή κυοφορεί.

11) οι διαφορές που αφορούν τις αμοιβές, τις αποζημιώσεις και τα έξοδα των πραγματογνωμόνων, των διαιτητών πραγματογνωμόνων και των εκτιμητών, με οποιοδήποτε τρόπο και αν διορίστηκαν, ή των καθολικών διαδόχων τους.

12) οι διαφορές που αφορούν απαιτήσεις αποζημίωσης οποιασδήποτε μορφής για ζημίες από αυτοκίνητο, ανάμεσα στους δικαιούχους ή τους διαδόχους τους και εκείνους που έχουν υποχρέωση για αποζημίωση ή τους διαδόχους τους, όπως και οι απαιτήσεις από σύμβαση ασφάλισης αυτοκινήτου, ανάμεσα στις ασφαλιστικές εταιρίες και τους ασφαλισμένους ή τους διαδόχους τους.

13) 3) οι διαφορές από προσβολή της νομής ή κατοχής κινητών ή ακινήτων.

Δεν περιλαμβάνεται στο τροποποιημένο άρθρο 16 η ισχύουσα παράγραφος 10, που αναφέρεται στις αγωγές διατροφής. Οι διαφορές αυτές υπάγονται πλέον στην αποκλειστική αρμοδιότητα του μονομελούς πρωτοδικείου, σύμφωνα με το άρθρο 17 § 1⁸.

Άρθρο 17

Στην αρμοδιότητα των μονομελών πρωτοδικείων υπάγονται πάντοτε:

1) οι διαφορές που αναφέρονται στο άρθρο 681B⁹, καθώς και εκείνες που αφορούν τη ρύθμιση της οικογενειακής στέγης και την κατανομή των κινητών μεταξύ των συζύγων σε περίπτωση διακοπής της συμβίωσης.

2) οι διαφορές που αναφέρονται στο άρθρο 647 παράγραφος 2¹⁰ οι διαφορές ανάμεσα στους ιδιοκτήτες ορόφων ή διαμερισμάτων από τη σχέση της οροφοκτησίας, καθώς και οι διαφορές ανάμεσα στους διαχειριστές ιδιοκτησίας κατ' ορόφους και στους ιδιοκτήτες ορόφων και διαμερισμάτων και

3) οι διαφορές που αφορούν την ακύρωση αποφάσεων της γενικής συνέλευσης σωματείων ή συνεταιρισμών.

2. Νέα ρύθμιση του *forum loci delicti*

Άρθρο 35

Διαφορές από αξιόποινη πράξη αδικοπραξία μπορούν να εισαχθούν και στο δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου έχει τελεστεί η αξιόποινη πράξη, ακόμη και αν η απαίτηση στρέφεται εναντίον προσώπου που δεν έχει ποινική ευθύνη συνέβη το ζημιογόνο γεγονός.

Άρθρο 40⁴

Διαφορές που αφορούν απαιτήσεις αποζημίωσης οποιασδήποτε μορφής για ζημιές που έχουν προκληθεί από αυτοκίνητα, μπορούν να εισαχθούν και στο δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου προκλήθηκε η ζημία.

Η διάταξη του άρθρου 35 ευθυγραμμίζεται με την ρύθμιση του άρθρου 5 αριθμ.

8. Βλ. αμέσως κατωτέρω.

9. Που είναι ακριβώς αυτές που περιγράφονται στο κείμενο της ισχύουσας παραγράφου του άρθρου.

10. Η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 647 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας θα έχει κατά την Πρόταση την ακόλουθη μορφή: «2. Κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 648 έως 657 δικάζονται και οι διαφορές του άρθρου 17 αριθ. 2 ανάμεσα στους ιδιοκτήτες ορόφων ή διαμερισμάτων από τη σχέση της οροφοκτησίας, καθώς και οι διαφορές ανάμεσα στους διαχειριστές ιδιοκτησίας κατ' ορόφους και στους ιδιοκτήτες ορόφων ή διαμερισμάτων».

3 του Καν 44/2001¹¹. Η διάταξη του άρθρου 40^A καταργείται, αφού καθίσταται πλέον περιττή¹².

3. *Λειτουργική αρμοδιότητα για την εκδίκαση ανακοπής ερημοδικίας και αναψηλάφησης*

Άρθρο 21

Αρμόδιο να δικάσει την ανακοπή ερημοδικίας ή την αναψηλάφηση είναι το δικαστήριο που έχει εκδώσει την προσβαλλόμενη απόφαση. Στις περιπτώσεις του άρθρου 238 παράγραφοι 2 και 3 αρμόδιο είναι το πολυμελές δικαστήριο, ο εισηγητής του οποίου εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση.

Επειδή στο άρθρο 238¹³ προβλέπεται η δυνατότητα (επί πολυμελών δικαστηρίων) ο εισηγητής να εκδίδει μόνος του την απόφαση σε περίπτωση ερημοδικίας των διαδικών ή αποδοχής της αγωγής, η διάταξη διευκρινίζει ότι τα μη μεταβιβαστικά ένδικα μέσα θα εκδικάζονται από το πολυμελές δικαστήριο.

III. Διατάξεις σχετικές με την πληρεξουσιότητα

Άρθρο 96

1. Η πληρεξουσιότητα δίνεται είτε με συμβολαιογραφική πράξη είτε με προφορική δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά ή στην έκθεση, μπορεί να αφορά ορισμένες ή όλες τις δίκες εκείνου που την παρέχει και πρέπει να αναγράφει τα ονόματα των πληρεξουσίων.

2. Η πληρεξουσιότητα μιας αρχής μπορεί να δοθεί σε δικηγόρο και με έγγραφό της που περιέχει τα στοιχεία που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

3. Κατά τη διαδικασία ενώπιον του ειρηνοδικείου η πληρεξουσιότητα δίνεται και με ιδιωτικό έγγραφο που περιέχει τα στοιχεία της παραγράφου 1· η υπογραφή εκείνου που παρέχει την πληρεξουσιότητα βεβαιώνεται από το δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας ή τον αστυνόμο κάθε δημόσια, δημοτική ή άλλη αρμόδια αρχή.

Άρθρο 102

1. Η παύση της πληρεξουσιότητας για τη διεξαγωγή δίκης ή την ενέργεια ορισμένων διαδικαστικών πράξεων, που προκλήθηκε με την ανάκλησή της ή με την παραίτηση του πληρεξουσίου, ισχύει απέναντι στον αντίδικο μόνο από τότε που

11. Το άρθρο 5 Καν 44/2001 ορίζει: «Πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος, 1. ..., 2. ... 3. ως προς ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός».

12. ΠρότΣχεδΝόμ, σ. 44.

13. Βλ. κατωτ., σ. 235.

του κοινοποιείται η ανάκληση ή η παραίτηση ή από τη δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά· όπου ο νόμος απαιτεί να διοριστεί άλλος πληρεξούσιος δικηγόρος, η παύση ισχύει από τότε που θα γνωστοποιηθεί στον αντίδικο και ο διορισμός του νέου πληρεξουσίου. Τα δύο προηγούμενα εδάφια της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση παύσης της πληρεξουσιότητας σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 97¹⁴.

2. Η παύση που επέρχεται με ανάκληση της πληρεξουσιότητας πρέπει να κοινοποιηθεί και στον ανακαλούμενο πληρεξούσιο, καθώς και στο συμβολαιογράφο που είχε συντάξει το πληρεξούσιο έγγραφο ο οποίος είναι υποχρεωμένος να σημειώσει την ανάκληση στο πρωτότυπο του πληρεξουσίου εγγράφου.

Η τροποποίηση της διάταξης του άρθρου 96 σκοπεί στην διευκόλυνση της παροχής της πληρεξουσιότητας. Η τροποποίηση της διάταξης του άρθρου 102 σκοπεί να εκκαθαρίσει τις αμφιβολίες που ενδεχομένως δημιουργούνται ως προς την ύπαρξη ή όχι της πληρεξουσιότητας όταν έχουν παρέλθει πέντε χρόνια από την χορήγησή της.

IV. Διατάξεις σχετικές με την ηλεκτρονική διεξαγωγή της δίκης

Η πρόταση περιέχει σειρά διατάξεων που διευκολύνουν την ηλεκτρονική κατάθεση δικογράφων αλλά και την ηλεκτρονική τους επίδοση. Η ενεργοποίηση των διατάξεων και η εξειδίκευσή τους θα γίνει με προεδρικό διάταγμα.

1. Ηλεκτρονική υποβολή δικογράφου

Άρθρο 117

1. Ουσιώδη προαπαιτούμενα για κάθε έκθεση είναι:

- 1 α) να συντάσσεται όταν γίνεται η πράξη με την παρουσία όσων συμπράττουν,
- 2 β) να αναφέρει τον τόπο και το χρόνο που γίνεται η πράξη, το όνομα, το επώνυμο, το πατρώνυμο και την κατοικία κάθε προσώπου που είναι παρόν,
- 3 γ) να διαβάζεται στους παρόντες διαδίκους και στα άλλα πρόσωπα που συμπράττουν και να επιβεβαιώνεται από αυτούς,
- 4 δ) να υπογράφεται από το δικαστή ή δικαστικό υπάλληλο που τη συνέταξε, από το γραμματέα που συνέπραξε, από τους παρόντες διαδίκους και τα άλλα πρόσωπα που συνέπραξαν ή να αναφέρεται η άρνηση ή η αδυναμία τους να υπογράψουν.

2. Η σύνταξη της έκθεσης μπορεί να γίνει και ηλεκτρονικά σύμφωνα με το νόμο. Η διάταξη αυτή θα τεθεί σε εφαρμογή με προεδρικό διάταγμα που θα εκδοθεί με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, στο οποίο θα ορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής

14. Το οποίο ορίζει ότι: «Η πληρεξουσιότητα για όλες τις δίκες πάει να ισχύει μετά πέντε χρόνια από τη χορήγησή της».

και οι ειδικότερες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την ηλεκτρονική σύμβαση της έκθεσης.

Άρθρο 119

1. Τα δικόγραφα της αγωγής, της ανακοπής ερημοδικίας, της έφεσης, της αναίρεσης, της αναψηλάφησης, της τριτανακοπής, της ανακοπής εναντίον εξώδικων και δικαστικών πράξεων, της κύριας και πρόσθετης παρέμβασης, της ανακοίνωσης και της προσεπίκλησης πρέπει να περιέχουν, εκτός από τα στοιχεία που αναφέρονται στο άρθρο 118, και ακριβή καθορισμό της διεύθυνσης, και ιδίως οδό και αριθμό της κατοικίας ή του γραφείου ή του καταστήματος του διαδίκου που ενεργεί τη διαδικαστική πράξη, του νόμιμου αντιπροσώπου του και του δικαστικού πληρεξουσίου του.

2. Η διάταξη της παραγράφου 1 εφαρμόζεται και στο δικόγραφο της δήλωσης για την εκούσια επανάληψη της δίκης, καθώς και στις προτάσεις που υποβάλλονται για πρώτη φορά σε κάθε δικαστήριο, εφόσον ο διάδικος δεν είχε κοινοποιήσει δικόγραφο από εκείνα που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

3. Κάθε μεταβολή της διεύθυνσης πρέπει να γνωστοποιείται με τα δικόγραφα που κοινοποιεί ο ένας διάδικος στον άλλο ή με τις προτάσεις ή με χωριστό δικόγραφο που κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου, στο οποίο εκκρεμεί η υπόθεση, επισυνάπτεται στη δικογραφία και κοινοποιείται στον αντίδικο.

4. Τα δικόγραφα είναι δυνατόν να υποβάλλονται και ηλεκτρονικά, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του οικείου νόμου και ιδίως εφόσον φέρουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, κατά την έννοια του άρθρου 3 παράγραφος 1 του προεδρικού διατάγματος 150/2001 (ΦΕΚ Α' 125/25.6.2001). Το δικόγραφο που έχει υποβληθεί ηλεκτρονικά, θεωρείται ότι κατατέθηκε, εφόσον επιστραφεί στον αποστολέα του εγγράφου από το δικαστήριο ηλεκτρονική απόδειξη, που θα φέρει προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, κατά την άνω έννοια και θα περιέχει, εφόσον τούτο προβλέπεται από το νόμο, και την έκθεση κατάθεσης. Η διάταξη αυτή θα τεθεί σε εφαρμογή με προεδρικό διάταγμα που θα εκδοθεί με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, στο οποίο θα ορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής και οι ειδικότερες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την ηλεκτρονική κατάθεση των δικογράφων.

Άρθρο 215

1. Η αγωγή ασκείται με κατάθεση δικογράφου στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο απευθύνεται και με επίδοση αντιγράφου της στον εναγόμενο. Η κατάθεση του δικογράφου μπορεί να γίνεται και ηλεκτρονικά σύμφωνα με το νόμο. Κάτω από το δικόγραφο που κατατέθηκε συντάσσεται έκθεση στην οποία αναφέρεται η ημέρα, ο μήνας και το έτος της κατάθεσης, καθώς και το ονοματεπώνυμο του καταθέτη. Η έκθεση μπορεί να συντάσσεται και ηλεκτρονικά σύμφωνα με το νόμο. Αναφορά του δικογράφου της αγωγής που κατατέθηκε γίνεται χωρίς καθυστέρηση σε

ειδικό βιβλίο με αλφαβητικό ευρετήριο. Στο βιβλίο αυτό αναγράφονται με αύξοντα αριθμό και χρονολογική σειρά οι αγωγές που κατατίθενται και αναφέρονται τα ονοματεπώνυμα των διαδίκων, η χρονολογία της κατάθεσης και το αντικείμενο της διαφοράς. Στη γραμματεία κάθε δικαστηρίου μπορεί να τηρείται και ηλεκτρονικό αρχείο αγωγών. Η ηλεκτρονική κατάθεση της αγωγής, η ηλεκτρονική σύνταξη της έκθεσης κατάθεσης και η τήρηση του ηλεκτρονικού αρχείου αγωγών θα τεθεί σε εφαρμογή με προεδρικό διάταγμα που θα εκδοθεί με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης και στο οποίο θα ορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής και οι ειδικότερες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται καθώς και ο τρόπος με τον οποίο θα γίνεται και θα αποδεικνύεται η ηλεκτρονική κατάθεση της αγωγής, η ηλεκτρονική σύνταξη της έκθεσης κατάθεσης της αγωγής, η τήρηση του ηλεκτρονικού αρχείου αγωγών και η εγγραφή στο ηλεκτρονικό αρχείο αγωγών των ηλεκτρονικώς κατατεθειμένων αγωγών.

2. Στα ειρηνοδικεία στων οποίων την έδρα δεν υπάρχουν διορισμένοι δικηγόροι ή δικολάβοι η αγωγή μπορεί να ασκηθεί και προφορικά ενώπιον του ειρηνοδίκη με τη σύνταξη σχετικής έκθεσης. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται οι ορισμοί της προηγούμενης παραγράφου και των άρθρων 226 και 229· οι διαδικαστικές πράξεις των διαδίκων, στις οποίες περιλαμβάνονται και αυτές που γίνονται εκτός του ακροατηρίου, μπορούν να γίνουν και προφορικά ενώπιον του ειρηνοδίκη.

2. Ηλεκτρονική επίδοση δικογράφου

Άρθρο 122

1. Η επίδοση κάθε εγγράφου γίνεται με δικαστικό επιμελητή διορισμένο στο δικαστήριο, στην περιφέρεια του οποίου έχει την κατοικία ή τη διαμονή του, όταν γίνεται η επίδοση, εκείνος προς τον οποίο αυτή απευθύνεται.

2. Οι επιδόσεις που γίνονται με την επιμέλεια του δικαστηρίου μπορούν να γίνουν και από ποινικό κλητήρα της περιφέρειας ή από όργανο της αστυνομίας, της χωροφυλακής, της αγροφυλακής ή της δασοφυλακής, ή από το γραμματέα του δήμου ή της κοινότητας.

3. Αν δεν υπάρχει δικαστικός επιμελητής στον τόπο της επίδοσης ή αν κατά την κρίση του εισαγγελέα πρωτοδικών ή του ειρηνοδίκη της περιφέρειας όπου πρόκειται να γίνει η επίδοση είναι δύσκολη η μετάβαση του δικαστικού επιμελητή στον τόπο αυτόν, η επίδοση μπορεί να γίνει και από ποινικό κλητήρα της περιφέρειας ή από όργανο της αστυνομίας, της χωροφυλακής, της αγροφυλακής ή της δασοφυλακής, ή από το γραμματέα του δήμου ή της κοινότητας, που ορίζεται από τον προαναφερόμενο εισαγγελέα ή ειρηνοδίκη.

4. Με διατάγματα που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης μπορεί να καθιερωθεί και η επίδοση με το ταχυδρομείο ή με τηλεγράφημα ή τηλέφωνο, όλων ή μερικών από τα προαναφερόμενα έγγραφα και παράλληλα να οριστεί ο τρόπος με τον οποίο θα γίνεται και θα αποδεικνύεται η επίδοση.

5. Τα δικόγραφα είναι δυνατόν να επιδίδονται και ηλεκτρονικά, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του οικείου νόμου και ιδίως εφόσον φέρουν προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, κατά την έννοια του άρθρου 3 παράγραφος 1 του προεδρικού διατάγματος 150/2001. Το δικόγραφο που έχει επιδοθεί ηλεκτρονικά, θεωρείται ότι επιδόθηκε, εφόσον επιστραφεί στον αποστολέα του εγγράφου από τον παραλήπτη ηλεκτρονική απόδειξη, που θα φέρει προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, κατά την άνω έννοια και θα ισχύει, εφόσον τούτο προβλέπεται από το νόμο, και ως έκθεση επίδοσης. Η διάταξη αυτή θα τεθεί σε εφαρμογή με προεδρικό διάταγμα, που θα εκδοθεί με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, στο οποίο θα ορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής και οι ειδικότερες προϋποθέσεις, που πρέπει να πληρούνται για την ηλεκτρονική επίδοση των δικογράφων.

V. Λοιπές τροποποιήσεις του δικαίου των επιδόσεων

Άρθρο 128

1. Αν ο παραλήπτης δεν βρίσκεται στην κατοικία του, το έγγραφο παραδίδεται σε έναν από τους συγγενείς ή υπηρέτες που συνοικούν μαζί του· αν απουσιάζουν ή δεν υπάρχουν και αυτοί, η παράδοση γίνεται σε έναν από τους άλλους συνοίκους που έχουν συνείδηση των πράξεών τους και δεν συμμετέχουν στη δίκη ως αντίδικοι του ενδιαφερομένου.

2. Κατοικία, με την έννοια της παραγράφου 1, είναι το σπίτι ή το διαμέρισμα που είναι προορισμένο για διημέρευση ή διανυκτέρευση του παραλήπτη, ακόμη και αν για πολύ μικρό χρονικό διάστημα δεν χρησιμοποιείται για το σκοπό αυτόν.

3. Σύνοικοι θεωρούνται εκείνοι που διαμένουν στο ίδιο διαμέρισμα, οι θυρωροί πολυκατοικιών και τα μέλη της οικογένειάς τους που συνοικούν μαζί τους, οι διευθυντές ξενοδοχείων και οικοτροφείων, καθώς και το υπηρετικό και υπαλληλικό προσωπικό τους, όχι όμως οι ένοικοι άλλου διαμερίσματος ή δωματίου της ίδιας κατοικίας.

4. Αν κανείς από όσους αναφέρονται στην παράγραφο 1 δεν βρίσκεται στην κατοικία,

α) το έγγραφο πρέπει να κολληθεί στην πόρτα της κατοικίας μπροστά σε ένα μάρτυρα,

β) το αργότερο την επόμενη εργάσιμη ημέρα μετά τη θυροκόλληση, αντίγραφο του εγγράφου, που συντάσσεται ατελώς πρέπει να παραδοθεί στα χέρια του προϊστάμενου του αστυνομικού τμήματος ή σταθμού της περιφέρειας της κατοικίας και αν λείπει ο προϊστάμενος, στον αξιωματικό ή υπαξιωματικό υπηρεσίας ή στο σκοπό του αστυνομικού καταστήματος, *ακόμη και αν το αστυνομικό τμήμα ή ο σταθμός βρίσκεται έξω από τα όρια αρμοδιότητας του δικαστικού επιμελητή*, και αν δεν υπάρχει αστυνομικό τμήμα ή σταθμός στην περιφέρεια της κοινότητας, όπου είναι η κατοικία, στον πρόεδρο της κοινότητας και αν απουσιάζει κι αυτός, στο γραμματέα·

σε όλες αυτές τις περιπτώσεις η παράδοση βεβαιώνεται με απόδειξη που συντάσσεται ατελώς κάτω από την έκθεση της επίδοσης που αναφέρεται στο άρθρο 140 παράγραφος 1. Η απόδειξη αυτή πρέπει να αναφέρει την ημερομηνία που έγινε η παράδοση, και το ονοματεπώνυμο καθώς και την ιδιότητα εκείνου που παρέλαβε το αντίγραφο, ο οποίος υπογράφει την απόδειξη και τη σφραγίζει με την υπηρεσιακή σφραγίδα· το αντίγραφο που παραδόθηκε φυλάσσεται σε ιδιαίτερο φάκελλο στο υπηρεσιακό γραφείο, όπου υπηρετεί εκείνος που το παρέλαβε,

γ) το αργότερο την επόμενη εργάσιμη ημέρα από την παράδοση, σύμφωνα με την άνω περίπτωση β', εκείνος που ενήργησε την επίδοση του εγγράφου πρέπει να ταχυδρομήσει σε εκείνον προς τον οποίο απευθύνεται η επίδοση έγγραφη ειδοποίηση στην οποία πρέπει να αναφέρεται το είδος του εγγράφου που επιδόθηκε, η διεύθυνση της κατοικίας, όπου έγινε η θυροκόλλησή του, η ημερομηνία της θυροκόλλησης, η αρχή στην οποία παραδόθηκε το αντίγραφο, καθώς και η ημερομηνία της παράδοσης· η ειδοποίηση ταχυδρομείται με έξοδα εκείνου που ζητεί να γίνει η επίδοση. Το γεγονός ότι ταχυδρομήθηκε η ειδοποίηση βεβαιώνεται με απόδειξη, την οποία συντάσσει και υπογράφει ατελώς, κάτω από την επιδοτήρια έκθεση του άρθρου 140 παράγραφος 1, εκείνος που ενεργεί την επίδοση· η βεβαίωση πρέπει να αναφέρει το ταχυδρομικό γραφείο με το οποίο έστειλε την ειδοποίηση, και τον υπάλληλο που την παρέλαβε, ο οποίος προσυπογράφει τη βεβαίωση. Ύστερα από προφορική αίτηση του παραλήπτη η αρχή στην οποία είχε παραδοθεί το αντίγραφο, σύμφωνα με το εδάφιο β την άνω περίπτωση β' του παρόντος, του το παραδίδει, με έγγραφη απόδειξη που συντάσσεται ατελώς.

Άρθρο 138

Αν τα γραφεία ή καταστήματα που αναφέρονται στα άρθρα 128 παράγραφος 4 στοιχείο β, στοιχεία β' και γ' 131, 132 και 133, είναι κλειστά ή οι αρχές ή τα πρόσωπα που αναφέρονται σ' αυτά αρνούνται να παραλάβουν το επιδιδόμενο έγγραφο ή να υπογράψουν την έκθεση της επίδοσης, όποιος ενεργεί την επίδοση συντάσσει σχετική έκθεση και παραδίδει το επιδιδόμενο έγγραφο στον εισαγγελέα πρωτοδικών, στην αρμοδιότητα του οποίου ανήκει ο τόπος της επίδοσης, ο οποίος αποστέλλει το έγγραφο σε εκείνον που είχε αρνηθεί να το παραλάβει ή να υπογράψει την έκθεση. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται το άρθρο 136.

VI. Ειδικότερα: νέες ρυθμίσεις περί του δικαστικού πληρεξουσίου ως αντικλήτου

Άρθρο 143

1. Ο δικαστικός πληρεξούσιος που διορίστηκε σύμφωνα με το άρθρο 96 είναι αυτοδικαίως και αντίκλητος για όλες τις επιδόσεις που αναφέρονται στη δίκη στις

δίκες στην οποία στις οποίες είναι πληρεξούσιος σύμφωνα με το άρθρο 97¹⁵ στις οποίες συμπεριλαμβάνεται και η επίδοση της οριστικής απόφασης. Στις επιδόσεις αυτές συμπεριλαμβάνεται και η επίδοση της οριστικής απόφασης.

2. Η επίδοση μπορεί να γίνει και στον αντίκλητο, εκτός αν πρόκειται για αποφάσεις ή πράξεις που επιβάλλουν αυτοπρόσωπη ενέργεια του ενδιαφερομένου, οι οποίες πρέπει να επιδίδονται στον ίδιο.

2. Κάθε διάδικος οφείλει να διορίζει με την αγωγή ή άλλο εισαγωγικό δικόγραφο δίκης ως αντίκλητο δικηγόρο που κατοικεί στην περιφέρεια του εφετείου στην οποία διεξάγεται η δίκη. Σε περίπτωση που δεν έχει διοριστεί αντίκλητος στην αγωγή ή άλλο εισαγωγικό δικόγραφο, αντίκλητος θεωρείται ο δικηγόρος που υπέγραψε ως πληρεξούσιος. Στον αντίκλητο αυτής της παραγράφου μπορούν να γίνονται μέχρι τη συζήτηση η επίδοση της κλήσης για τη συζήτηση και όλες οι άλλες επιδόσεις που αφορούν τη δίκη ή τις παρεμπιπτούσες δίκες.

3. Η επίδοση της κλήσης για την συζήτηση αγωγής ή ένδικου μέσου μπορεί να γίνει και σε όποιον τα έχει υπογράψει ως πληρεξούσιος.

3. Μέχρι τη συζήτηση ο εναγόμενος ή ο καθού μπορεί με δικόγραφο που επιδίδεται στον ενάγοντα να διορίζει ως αντίκλητο δικηγόρο που κατοικεί στην περιφέρεια του εφετείου, όπου διεξάγεται η δίκη, στον οποίο μπορούν να γίνονται μέχρι τη συζήτηση οι επιδόσεις της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού. Κατά την τακτική διαδικασία στο πολυμελές ή το μονομελές πρωτοδικείο ο εναγόμενος υποχρεούται, με δικόγραφο που επιδίδεται στον αντίδικο να διορίσει ως αντίκλητο δικηγόρο που κατοικεί στην περιφέρεια του εφετείου, όπου διεξάγεται η δίκη, στον οποίο μπορούν να γίνονται οι επιδόσεις της παραγράφου 2. Ο διορισμός αντικλήτου από τον εναγόμενο πρέπει να γίνεται εντός τριάντα ημερών από την επίδοση σε αυτόν της αγωγής, εκτός αν η επίδοση έγινε στο εξωτερικό, οπότε η προθεσμία διορισμού αντικλήτου αρχίζει από την γνώση της αγωγής από τον εναγόμενο. Σε περίπτωση παράλειψης διορισμού αντικλήτου εφαρμόζεται το άρθρο 205.

4. Η επίδοση μπορεί να γίνει και στον αντίκλητο, εκτός αν πρόκειται για αποφάσεις ή πράξεις που επιβάλλουν αυτοπρόσωπη ενέργεια του ενδιαφερομένου, οι οποίες πρέπει να επιδίδονται στον ίδιο.

4.5. Η επίδοση σε πρόσωπο που έχει τη διαμονή ή την έδρα του στο εξωτερικό ή είναι άγνωστης διαμονής πρέπει να γίνεται υποχρεωτικά στον αντίκλητο, εφόσον αναφέρεται στον κύκλο των υποθέσεων για τις οποίες έχει γίνει ο διορισμός του, και όταν ακόμη πρόκειται για αποφάσεις ή πράξεις που επιβάλλουν αυτοπρόσωπη ενέργεια του παραλήπτη της επίδοσης.

15. Το οποίο ορίζει: «1. Η πληρεξουσιότητα παρέχει στον πληρεξούσιο το δικαίωμα να παρίστα στο δικαστήριο εκείνον που έδωσε την πληρεξουσιότητα, να ενεργεί όλες τις κύριες ή παρεπόμενες πράξεις που αφορούν τη διεξαγωγή της δίκης, στις οποίες περιλαμβάνεται η άσκηση αγωγών, ανταγωγών, παρεμβάσεων, προσεπικήσεων και ένδικων μέσων, να λαμβάνει ασφαλιστικά μέτρα και να επιδιώκει την εκτέλεση καθώς και να παρίσταται στις αντίστοιχες δίκες που δημιουργούνται από τις πράξεις αυτές».

6. Για τους αντικλήτους των παραγράφων 2 και 3 εφαρμόζονται αναλόγως η παράγραφος 3 και τα εδάφια τέταρτο και πέμπτο της παραγράφου 4 του άρθρου 142.

Με την διάταξη της παραγράφου 1 διευκρινίζεται ότι στον αντίκλητο μπορεί να γίνει επίδοση και των εισαγωγικών δικογράφων των ενδίκων μέσων¹⁶.

Με την διάταξη της παραγράφου 3 γίνεται υποχρεωτικός ο διορισμός αντικλήτου δικηγόρου και για τον εναγόμενο ενώπιον του πολυμελούς ή μονομελούς πρωτοδικείου. Μάλιστα προβλέπεται προθεσμία 30 ημερών για να διορίσει αντίκλητο ο εναγόμενος. Πρόκειται μάλλον για δικονομική υποχρέωση και όχι για βάρος. Η κύρωση σε περίπτωση μη διορισμού αντικλήτου είναι έμμεση και συνίσταται στην επιβολή χρηματικής ποινής από το δικαστήριο. Το ανώτατο ύψος της ποινής αναπροσαρμόζεται σε δύο χιλιάδες ευρώ.

VII. Προθεσμίες

Άρθρο 147

6¹⁷. Οι συντηρητικές αποδείξεις που έχουν επιτραπεί διεξάγονται σε όλη τη διάρκεια των διακοπών.

7. Το χρονικό διάστημα από 1 έως 31 Αυγούστου δεν υπολογίζεται για τις προθεσμίες των άρθρων 503, 518 παράγραφος 1, 545 παράγραφοι 1 και 2, 564 παράγραφοι 1 και 2, καθώς και των άρθρων 153, 632 παράγραφος 1, 645 παράγραφος 1, 652, 715 παράγραφος 5, 729 παράγραφος 5, 847 παράγραφος 1, 926 παράγραφος 2, 934 παράγραφος 1 στοιχεία α και γ, 966 παράγραφοι 2 και 3, και 986, 971 παράγραφος 1, 972 παράγραφος 1 εδάφιο γ, 974, 979 παράγραφος 2, 985 παράγραφος 1, και 988 παράγραφος 1.

8. Το χρονικό διάστημα των δικαστικών διακοπών δεν υπολογίζεται στην προθεσμία του άρθρου 938 παράγραφος 4.

1. Το χρονικό διάστημα από 1 έως 31 Αυγούστου δεν υπολογίζεται για τις προθεσμίες άσκησης ενδίκων μέσων και βοηθημάτων, καθώς επίσης και για τις προθεσμίες των άρθρων 926 παράγραφος 2, 966 παράγραφοι 2 και 3, 971 παράγραφος 1, 972 παράγραφος 1 εδ. γ', 974, 985 παράγραφος 1 και 988 παράγραφος 1. Ειδικά για τις προθεσμίες των άρθρων 518 παράγραφος 2, 545 παράγραφος 5 και 564 παράγραφος 3 κατά το ίδιο χρονικό διάστημα αναστέλλεται μόνο η συμπλήρωσή τους. Όταν πάψει η αναστολή σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, η προθεσμία συνεχίζεται, σε καμία όμως περίπτωση δεν συμπληρώνεται πριν περάσουν δεκαπέντε ημέρες.

2. Οι συντηρητικές αποδείξεις που έχουν επιτραπεί, διεξάγονται σε όλη τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών.

16. ΠρότΣχεδΝόμ, σ. 48.

17. Οι παράγραφοι 1-5 ήταν ήδη καταργημένες.

3. Το χρονικό διάστημα των δικαστικών διακοπών δεν υπολογίζεται στην προθεσμία του άρθρου 938 παράγραφος 4.

Με την γενική διατύπωση της διάταξης σκοπείται να λυθούν άπαξ δια παντός ζητήματα αναστολής των προθεσμιών που δημιουργούν προβλήματα στην καθημερινή πράξη.

VIII. Κατάργηση της προϋποθέσεως της αμοιβαιότητας για το ευεργέτημα πενίας

Άρθρο 195

1. Με τις προϋποθέσεις του άρθρου 194 επιτρέπεται να δοθεί το ευεργέτημα της πενίας και σε αλλοδαπούς, υπό τον όρο της αμοιβαιότητας.

2. Μπορεί να δοθεί το ευεργέτημα της πενίας και σε πρόσωπα που αποδεδειγμένα δεν έχουν ιθαγένεια, με τους ίδιους όρους που ισχύουν και για τους Έλληνες.

Άρθρο 196

1. Το ευεργέτημα της πενίας δίνεται ύστερα από αίτηση, από τον ειρηνοδίκη, το δικαστή του μονομελούς πρωτοδικείου ή τον πρόεδρο του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί ή πρόκειται να εισαχθεί η δίκη και, αν πρόκειται για πράξεις που είναι άσχετες με δίκη, από τον ειρηνοδίκη της κατοικίας του αιτούντος.

2. Η αίτηση πρέπει να αναφέρει συνοπτικά το αντικείμενο της δίκης ή της πράξης, τα αποδεικτικά μέσα που υπάρχουν για την κύρια υπόθεση, καθώς και τα στοιχεία που βεβαιώνουν τη συνδρομή των προϋποθέσεων του άρθρου 194.

3. Στην αίτηση πρέπει να επισυνάπτονται

α) πιστοποιητικό, ατελώς, του δημάρχου ή του προέδρου της κοινότητας, όπου είναι η κατοικία ή η μόνιμη διαμονή του αιτούντος, το οποίο βεβαιώνει την επαγγελματική, οικονομική και οικογενειακή κατάστασή του, καθώς και όσα ορίζονται στο άρθρο 194 παράγραφοι 1 έως 3,

β) πιστοποιητικό ατελώς, του οικονομικού εφόρου της κατοικίας ή της μόνιμης διαμονής του αιτούντος το οποίο βεβαιώνει αν ο αιτών υπέβαλε κατά την τελευταία τριετία δήλωση φόρου εισοδήματος ή οποιουδήποτε άλλου άμεσου φόρου, καθώς και την εξακρίβωσή της, ύστερα από έλεγχο, και

γ) στις περιπτώσεις του άρθρου 195 παράγραφος 1, πιστοποιητικό, ατελώς, του Υπουργείου Δικαιοσύνης, το οποίο βεβαιώνει ότι συντρέχει ο όρος της αμοιβαιότητας.

Άλλη μια επιβεβαίωση του κοσμοπολιτικού προσανατολισμού του ΚΠολΔ, ο οποίος δεν απαιτεί τον όρο της αμοιβαιότητας ούτε για την αναγνώριση των αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων¹⁸.

18. Προϋπόθεση απαραίτητη σε άλλα ηπειρωτικά δίκαια, αίφνης στο γερμανικό (παρ. 328 ZPO) και το αυστριακό (79 Abs. 2 ExO).

ΙΧ. Ποινές για παραβίαση δικονομικών καθηκόντων**Άρθρο 205**

Το δικαστήριο αυτεπαγγέλτως, με την οριστική απόφασή του, επιβάλλει στο διάδικο ή στο νόμιμο αντιπρόσωπό του ή στο δικαστικό του πληρεξούσιο, ανάλογα με την ευθύνη καθενός, χρηματική ποινή από εκατόν πενήντα (150) έως οκτακόσια ογδόντα δύο χιλιάδες (2.000) ευρώ, που περιέρχονται στο Ταμείο Νομικών, αν προκύψει από τη δίκη που έγινε ότι, αν και το γνώριζαν 1) άσκησαν προφανώς αβάσιμη αγωγή, ανταγωγή ή παρέμβαση ή προφανώς αβάσιμο ένδικο μέσο ή 2) διεξήγαγαν τη δίκη παρελκυστικά ή δεν τήρησαν τους κανόνες των χρηστών ηθών ή της καλής πίστης ή το καθήκον της αλήθειας.

Η αύξηση του ορίου της χρηματικής ποινής σε δύο χιλιάδες ευρώ αφενός ανταποκρίνεται στις σημερινές οικονομικές συνθήκες, αφετέρου δε, συντονίζεται με τις νέες δικονομικές υποχρεώσεις που επιβάλλονται σύμφωνα με την πρόταση¹⁹.

X. Διαμεσολάβηση - απόπειρα συμβιβασμού - συμβιβασμός**ΔΕΥΤΕΡΟ ΒΙΒΛΙΟ****ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΑ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ****ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ***Διαμεσολάβηση - Απόπειρα συμβιβασμού***Άρθρο 208**

1. Ο ειρηνοδίκης είναι υποχρεωμένος κατά την «συζήτηση»* στο ακροατήριο οποιασδήποτε υπόθεσης που δικάζει και πριν από κάθε συζήτηση να προσπαθήσει να συμβιβάσει τους διαδίκους. Η συζήτηση της υπόθεσης προχωρεί μόνο αν αποτύχει η απόπειρα συμβιβασμού. Η παράλειψή της δεν προκαλεί απαράδεκτο ή ακυρότητα.

2. Ο ειρηνοδίκης μπορεί να ζητήσει να γίνει η απόπειρα του συμβιβασμού από άλλον ειρηνοδίκη άλλης περιφέρειας, αν κρίνει ότι αυτό είναι σκόπιμο για την επιτυχία του συμβιβασμού.

1. Οι διαφορές ιδιωτικού δικαίου που υπάγονται στη δικαιοδοσία των τακτικών πολιτικών δικαστηρίων μπορούν να επιλυθούν με διαμεσολάβηση τρίτου προσώπου κοινής επιλογής των διαδίκων, εφόσον οι διάδικοι έχουν την εξουσία να διαθέτουν ελεύθερα το αντικείμενο της διαφοράς. Εφόσον από το νόμο δεν ορίζεται διαφορετικά, τα άρθρα 210 έως και 214Α εφαρμόζονται αναλόγως και στη διαδικασία της διαμεσολάβησης. Η συμφωνία της διαμεσολάβησης πρέπει να αποδεικνύεται με έγγραφο.

2. Είτε πριν, είτε μετά την έναρξη της εκκρεμοδικίας και μέχρι τη συζήτηση της υπόθεσης, οι διάδικοι μπορούν να συμφωνήσουν να επιχειρηθεί επίλυση της διαφο-

19. Βλ. ανωτ., άρθρο 143 ΚΠολΔ.

ράς με διαμεσολάβηση τρίτου προσώπου κοινής επιλογής. Σε περίπτωση αποτυχίας της διαμεσολάβησης δεν επιτρέπεται δεύτερη απόπειρα μεταξύ των ίδιων διαδίκων. Σε περίπτωση επιτυχίας ή αποτυχίας της διαμεσολάβησης συντάσσεται και υπογράφεται πρακτικό, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 5 και 7 του άρθρου 214Α. Στην περίπτωση αυτή δεν είναι υποχρεωτική η τήρηση της διαδικασίας του άρθρου 214Α. Η απόπειρα διαμεσολάβησης επιτρέπεται και αν απέτυχε η διαδικασία του άρθρου 214Α. Το τρίτο πρόσωπο κοινής επιλογής πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις ορισμού ως διαιτητή και να μη συντρέχουν οι λόγοι εξαιρέσεως, από εκείνους που αναφέρονται στο άρθρο 52.

3. Όποιος έχει την πρόθεση να ασκήσει αγωγή μπορεί πριν από την κατάθεσή της να προτείνει στον αντίδικό του την επίλυση της διαφοράς με διαμεσολάβηση τρίτου προσώπου κοινής επιλογής και να τον προσκαλέσει να προσέλθει στο γραφείο της Γραμματείας του αρμοδίου δικαστηρίου ή στα γραφεία του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου προκειμένου να ορίσουν το τρίτο πρόσωπο. Τα μέρη μπορούν από κοινού να ορίσουν άλλη ημερομηνία ή άλλο τόπο συνάντησης. Το μέρος στο οποίο απευθύνεται η πρόσκληση για διαμεσολάβηση οφείλει, μέσα σε προθεσμία οκτώ ημερών, να γνωστοποιήσει σε εκείνον που το προσκαλεί αν αποδέχεται την πρόταση για διαμεσολάβηση.

4. Η διαμεσολάβηση επιτρέπεται και όταν ασκηθεί έφεση κατά απόφασης πρωτοβαθμίου δικαστηρίου και μέχρι τη συζήτηση της έφεσης, εκτός αν είχε επιχειρηθεί διαμεσολάβηση και στην πρωτοβάθμια δίκη και απέτυχε.

Η διαμεσολάβηση (mediation, Mediation) εισάγεται ως επώνυμος τρόπος εναλλακτικής επίλυσης της διαφοράς. Άλλωστε, από το 2004 υφίσταται η «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για ορισμένα θέματα διαμεσολάβησης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις»²⁰. Η διαμεσολάβηση, όπως περιγράφεται στην πρόταση οδηγίας, αποτελεί χαλαρότερη διαδικασία επίλυσης μιας διαφοράς, με την βοήθεια τρίτου που καλείται διαμεσολαβητής. Το αποτέλεσμα της διαμεσολάβησης είναι μία συμφωνία των μερών («συμφωνία διακανονισμού»), η οποία δεν είναι εκτελεστή πριν επικυρωθεί από δικαστήριο²¹. Σε περίπτωση αποτυχίας της διαδικασίας διαμεσολάβησης, διασφαλίζεται θεσμικά ότι όσα διημήφθησαν εκεί δεν μπορούν να «αξιοποιηθούν» στο πλαίσιο της δίκης για την διαφορά.

Για να γίνει κατανοητή η λειτουργία αυτή της διαμεσολάβησης παρατίθεται κατωτέρω το άρθρο 6 της πρότασης οδηγίας:

Άρθρο 6

Παραδεκτό των αποδεικτικών στοιχείων κατά την αστική δικαστική διαδικασία

1. Ο διαμεσολαβητής καθώς και οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο συμμετέχει στην πα-

20. COM (2004) 718 τελικό.

21. Πρβλ. άρθρο 5 Πρότασης Οδηγίας.

ροχή υπηρεσιών διαμεσολάβησης δεν μπορεί να καταθέτει σε δικαστική διαδικασία μαρτυρία ή αποδεικτικά στοιχεία που αφορούν οποιοδήποτε από τα ακόλουθα στοιχεία:

- (α) πρόσκληση ενός εκ των μερών να προσφύγει σε διαμεσολάβηση ή το γεγονός ότι ένα εκ των μερών ήταν διατεθειμένο να συμμετέχει σε διαμεσολάβηση·
 - (β) τις γνώμες που εκφράζονται ή τις υποδείξεις που διατυπώνονται από ένα εκ των μερών σε διαμεσολάβηση επ' ευκαιρία ενδεχόμενης επίλυσης της διαφοράς·
 - (γ) τις δηλώσεις ή τις ομολογίες που γίνονται από ένα εκ των μερών κατά τη διαμεσολάβηση·
 - (δ) τις προτάσεις που γίνονται από τον διαμεσολαβητή·
 - (ε) το γεγονός ότι ένα εκ των μερών δήλωσε ότι είναι διατεθειμένο να δεχθεί πρόταση διακανονισμού που γίνεται από τον διαμεσολαβητή·
 - (στ) έγγραφο το οποίο έχει συνταχθεί αποκλειστικά για τους σκοπούς της διαμεσολάβησης.
2. Η παράγραφος 1 ισχύει ανεξάρτητα από τη μορφή των πληροφοριών ή των αποδείξεων που αναφέρονται σε αυτήν.
 3. Η αποκάλυψη των πληροφοριών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 δεν μπορεί να διαταχθεί από δικαστήριο ή οποιαδήποτε άλλη δικαστική αρχή σε αστική δικαστική διαδικασία και, εάν αυτές οι πληροφορίες προσφέρονται ως αποδεικτικά στοιχεία κατά παράβαση της παραγράφου 1, αυτά τα αποδεικτικά στοιχεία θεωρούνται απαράδεκτα. Αυτές οι πληροφορίες μπορούν εντούτοις να αποκαλύπτονται ή να γίνονται δεκτές ως αποδεικτικά στοιχεία
 - (α) στο μέτρο που είναι απαραίτητο για την εφαρμογή ή την εκτέλεση συμφωνίας διακανονισμού που προκύπτει άμεσα από τη διαμεσολάβηση,
 - (β) για επιτακτικούς λόγους δημόσιας τάξης, κυρίως για να εξασφαλιστεί η προστασία παιδιών ή να αποφευχθεί ο κίνδυνος να θιγεί η φυσική και ψυχολογική ακεραιότητα προσώπου, ή
 - (γ) εφόσον συμφωνείται από τον διαμεσολαβητή και τα μέρη.
 4. Οι διατάξεις των παραγράφων 1, 2 και 3 εφαρμόζονται ανεξάρτητα από το κατά πόσο η δικαστική διαδικασία αφορά ή μη τη διαφορά που αποτελεί ή που αποτέλεσε το αντικείμενο της διαμεσολάβησης.
 5. Υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 1, αποδεικτικά στοιχεία τα οποία θα ήταν άλλως παραδεκτά σε δικαστική διαδικασία δεν καθίστανται απαράδεκτα λόγω του ότι έχουν χρησιμοποιηθεί σε διαμεσολάβηση.

Εφόσον, πάντως, ο νομοθέτης θελήσει να καθιερώσει την διαμεσολάβηση ως – έστω προαιρετικό– στάδιο επίλυσης της διαφοράς, σκόπιμο είναι να εισαχθούν και

στον ΚΠολΔ και ρυθμίσεις ανάλογες με την διάταξη του άρθρου 6 της Πρότασης Οδηγίας. Οι ρυθμίσεις αυτές καθιστούν την μεσολάβηση ελκυστική και καταστéλλουν εν μέρει τις υποψίες των διαδίκων σχετικά με την πιθανή εκμετάλλευση της διαδικασίας αυτής και όσων εκεί διημήφθησαν.

Άρθρο 208⁴

1. Ο πρόεδρος του πολυμελούς πρωτοδικείου, ο δικαστής του μονομελούς ή ο ειρηνοδίκης είναι υποχρεωμένοι, μετά την εκφώνηση και πριν από τη συζήτηση στο ακροατήριο οποιασδήποτε υπόθεσης που δικάζουν, να προσπαθήσουν να συμβιβάσουν οι ίδιοι τους διαδίκους. Η συζήτηση της υπόθεσης προχωρεί μόνο αν αποτύχει η απόπειρα συμβιβασμού ή διαμεσολάβησης κατά το άρθρο 208. Η παράλειψη της απόπειρας συμβιβασμού ή της διαμεσολάβησης κατά το άρθρο 208 δεν πρόκαλεί απαράδεκτο ή ακυρότητα.

2. Στις υποθέσεις που υπάγονται στα ειρηνοδικεία ο ειρηνοδίκης μπορεί να ζητήσει να γίνει η απόπειρα του συμβιβασμού από άλλον ειρηνοδίκη άλλης περιφέρειας, αν κρίνει ότι αυτό είναι σκόπιμο για την επιτυχία του συμβιβασμού.

Το καθήκον του δικαστή να προσπαθήσει να συμβιβάσει τους αντιδίκους επεκτείνεται και στα πρωτοδικεία (κατά το ισχύον άρθρο 208 ΚΠολΔ, τέτοιο καθήκον έχει μόνον ο Ειρηνοδίκης).

Άρθρο 210

1. Ο ειρηνοδίκης δικαστής κατά την απόπειρα συμβιβασμού ή τη συμβιβαστική επέμβαση εξετάζει μαζί με τους ενδιαφερομένους ολόκληρη τη διαφορά χωρίς να δεσμεύεται από το ισχύον δικονομικό και ουσιαστικό δίκαιο, εκτιμά ελεύθερα τα διάφορα πραγματικά περιστατικά και προσπαθεί να βρει τρόπο συμβιβασμού. Ιδίως έχει το δικαίωμα να διατάζει αυτοψία, πραγματογνωμοσύνη, την προσαγωγή οποιουδήποτε εγγράφου, την προσωπική εμφάνιση των διαδίκων και μπορεί να εξετάζει μάρτυρες, έστω και χωρίς όρκο, και γενικά να ενεργεί οποιαδήποτε πράξη για να διευκρινιστεί η διαφορά.

2. Ο συμβιβασμός μπορεί να αφορά ολόκληρη τη διαφορά ή μόνο μέρος της.

3. Ο ειρηνοδίκης δικαστής έχει δικαίωμα να αναβάλει μόνο μία φορά τη συζήτηση για το συμβιβασμό ή να ορίζει άλλη ημέρα και ώρα για τη συμβιβαστική του επέμβαση, αν θεωρεί ότι μπορεί έτσι να επιτευχθεί ο συμβιβασμός.

Άρθρο 211

1. Αν αμφισβητούνται ορισμένα πραγματικά περιστατικά, ο συμβιβασμός μπορεί να εξαρτηθεί, εφόσον συμφωνούν σ' αυτό όλοι οι ενδιαφερόμενοι, από τη δόση όρκου από κάποιον από αυτούς. Ο όρκος πρέπει να δίνεται στην ίδια συνεδρίαση,

και αν αυτό δεν είναι δυνατό, ο ειρηνοδίκης ορίζει αμέσως δικάσιμο στην οποία πρέπει να δοθεί ο όρκος.

2. Αν δεν δοθεί ο όρκος, ο συμβιβασμός θεωρείται ότι απέτυχε, και αυτός που δεν έδωσε τον όρκο καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα.

Το άρθρο 211 καταργείται εν συνόλω, αφού –προφανώς εκ παραδρομής– δεν είχε καταργηθεί όταν καταργήθηκε το αποδεικτικό μέσο του όρκου.

Άρθρο 212

1. Για τις ενέργειες του ειρηνοδίκη δικαστή προς συμβιβασμό γίνεται σύντομη αναφορά στα πρακτικά.

2. Αν η απόπειρα συμβιβασμού ή η συμβιβαστική επέμβαση αποτύχουν, γίνεται σχετική αναφορά στα πρακτικά και σημειώνεται από τον ειρηνοδίκη δικαστή ο λόγος της αποτυχίας.

3. Αν επιτευχθεί συμβιβασμός, αναγράφονται λεπτομερώς στο πρακτικό όλοι οι όροι του.

4. Ο συμβιβασμός που έγινε σύμφωνα με τα άρθρα 208^Α και επόμενα έχει όλα τα αποτελέσματα του δικαστικού συμβιβασμού.

Άρθρο 214^Α

1. Αγωγές, που έχουν ως αντικείμενό τους διαφορές ιδιωτικού δικαίου, οι οποίες υπάγονται στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του πολυμελούς πρωτοδικείου κατά την τακτική διαδικασία, για τις οποίες επιτρέπεται κατά το ουσιαστικό δίκαιο να συνομολογηθεί συμβιβασμός, δεν μπορεί να συζητηθούν, αν δεν προηγηθεί απόπειρα εξώδικης επίλυσης, σύμφωνα με τις διατάξεις των επόμενων παραγράφων.

2. Κατά τη σύνταξη της έκθεσης κατάθεσης της αγωγής και τον ορισμό δικασίμου ο γραμματέας θέτει στο πρωτότυπο και στα αντίγραφα ευδιάκριτη σφραγίδα ότι συζήτηση δεν επιτρέπεται αν δεν προηγηθεί απόπειρα «εξώδικης* επίλυσης της διαφοράς»*.

3. Στην κλήση για συζήτηση πρέπει να περιλαμβάνεται και πρόσκληση προς τον εναγόμενο να προσέλθει στο γραφείο του δικηγόρου του ενάγοντος ή στα γραφεία του δικηγορικού συλλόγου του τελευταίου ορισμένη ημέρα και ώρα, με αντικείμενο την απόπειρα εξώδικης επίλυσης της διαφοράς. Αν η επίσπευση γίνεται από τον εναγόμενο ή από άλλο διάδικο, αυτός προσκαλεί τον αντίδικο στο γραφείο του δικηγόρου του ή στα γραφεία του δικηγορικού συλλόγου του τελευταίου. Ο προσκαλούμενος οφείλει να παραστεί με δικηγόρο ή να εκπροσωπηθεί από δικηγόρο εφοδιασμένο με την κατά το άρθρο 98 ειδική πληρεξουσιότητα. Στη συνάντηση μπορεί να κληθεί και ο τυχόν προσεπικαλούμενος. Οι δικηγόροι μπορούν από κοινού να ορίσουν άλλη ημερομηνία συνάντησης ή να αναβάλλουν τη συνάντηση για

άλλη ημέρα και ώρα σε ορισμένο τόπο. Οι συναντήσεις για την εξώδικη επίλυση της διαφοράς πραγματοποιούνται μέσα στο χρονικό διάστημα από την πέμπτη ημέρα μετά την επίδοση της αγωγής έως την τριακοστή τεσσαρακοστή πέμπτη ημέρα πριν από τη δικάσιμο.

4. Κατά τη συνάντηση οι διάδικοι με τους δικηγόρους τους ή εκπροσωπούμενοι από τους πληρεξούσιους δικηγόρους τους, επικουρούμενοι, εφόσον το επιθυμούν, και από τρίτο πρόσωπο κοινής επιλογής, εξετάζουν ολόκληρη τη διαφορά καθώς και την τυχόν ανταγωγή του εναγομένου, χωρίς να δεσμεύονται από τις διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου. Χρησιμοποιούν όλα τα πρόσφορα μέσα για να εξακριβώσουν τα κρίσιμα περιστατικά και τα σημεία συμφωνίας και διαφωνίας τους, καθώς και τις συνέπειες που δέχονται ή αμφισβητούν, ώστε να επιτύχουν αμοιβαίως αποδεκτή λύση της διαφοράς, εν όλω ή εν μέρει. Το τρίτο πρόσωπο κοινής επιλογής που μετέσχε τυχόν στη συνάντηση, έστω και σε μέρος της, αν η απόπειρα αποτύχει εν όλω ή εν μέρει και ακολουθήσει συζήτηση της διαφοράς, δεν εξετάζεται ως μάρτυρας ούτε μπορεί να οριστεί ως πραγματογνώμονας ή τεχνικός σύμβουλος ούτε επιτρέπεται να μετάσχει στην εκδίκαση με οποιαδήποτε ιδιότητα.

5. Αν οι διάδικοι καταλήξουν σε ολική ή μερική λύση της διαφοράς, συντάσσεται ατελώς πρακτικό στο οποίο αναγράφεται το περιεχόμενο της συμφωνίας τους και ιδίως το είδος του αναγνωριζόμενου δικαιώματος, το ποσό της οφειλόμενης παροχής και οι τυχόν όροι υπό τους οποίους θα εκπληρωθεί. Η συμφωνία περιορίζεται στα όρια της ένδικης διαφοράς. Καθορίζονται επίσης και επιβάλλονται τα έξοδα κατά τις διατάξεις των άρθρων 176 επ.. Το πρακτικό χρονολογείται και υπογράφεται από τους διαδίκους ή από τους δικηγόρους τους, αν έχουν την κατά το άρθρο 98 ειδική πληρεξουσιότητα, σε τόσα αντίτυπα όσοι οι αντιδικούντες διάδικοι ή ομάδες διαδίκων.

6. Κάθε διάδικος μπορεί, προσκομίζοντας το πρακτικό σε πρωτότυπο, να ζητήσει από τον πρόεδρο του πολυμελούς πρωτοδικείου ή το δικαστή, ενώπιον του οποίου εκκρεμεί η αγωγή, την επικύρωσή του. Ο πρόεδρος αφού διαπιστώσει: α) ότι η διαφορά είναι δεκτική «εξώδικης»* επίλυσης, σύμφωνα με την παράγραφο 1, β) ότι το πρακτικό έχει υπογραφεί σύμφωνα με τη διάταξη του τελευταίου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου και γ) ότι από αυτό προκύπτει σαφώς το είδος του αναγνωριζόμενου δικαιώματος και το τυχόν ποσόν της οφειλόμενης παροχής, επικυρώνει το πρακτικό. Αν η διαφορά περιλαμβάνει και κατανήφιση, το πρακτικό από την επικύρωση του αποτελεί τίτλο εκτελεστό και ο πρόεδρος το περιάπτει ταυτόχρονα με τον εκτελεστήριο τύπο. Αν η διαφορά έχει χαρακτήρα απλώς αναγνωριστικό, το πρακτικό αποδεικνύει το δικαίωμα. Σε κάθε περίπτωση με την επικύρωση του πρακτικού επέρχεται κατάργηση της δίκης. Αν η επικυρούμενη συμφωνία καλύπτει μέρος της διαφοράς, η κατάργηση της δίκης επέρχεται μόνο κατά τούτο.

7. Αν δεν επιτευχθεί συμφωνία, συντάσσεται και υπογράφεται πρακτικό αποτυ-

χίας της απόπειρας «εξώδικης* επίλυσης διαφοράς»*, στο οποίο μπορεί να εκτίθενται και τα αίτια της αποτυχίας. Αν δεν υπογραφεί κοινό πρακτικό, συντάσσεται από το δικηγόρο του ενάγοντος ή άλλου επισπεύδοντος δήλωση στην οποία μπορεί να εκτίθενται και τα αίτια της αποτυχίας. Όμοια δήλωση μπορεί να συνταχθεί και από το δικηγόρο του αντιδίκου. Το πρακτικό αποτυχίας ή οι δηλώσεις κατατίθενται κατά τη συζήτηση μαζί με τις προτάσεις. Σε περίπτωση μερικής συμφωνίας δεν απαιτείται να συνταχθεί ιδιαίτερο πρακτικό αποτυχίας ούτε δηλώσεις.

8. Συζήτηση της αγωγής μπορεί να γίνει μόνο: α) αν από το κοινό πρακτικό ή δήλωση, κατά τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, προκύπτει ότι η απόπειρά «εξώδικης* επίλυσης της διαφοράς»* απέτυχε εν όλω ή εν μέρει και β) αν διάδικος αρνήθηκε ή δεν προσήλθε να μετάσχει στην απόπειρα. Η άρνηση ή η μη προσέλευση διαδίκου πρέπει να προκύπτει από δήλωση του δικηγόρου του αντιδίκου, που κατατίθεται κατά τη συζήτηση μαζί με τις προτάσεις. Ψευδής δήλωση τιμωρείται κατά το άρθρο 225 παρ. 2 του Ποινικού Κώδικα.

9. Το απαράδεκτο της συζήτησης λόγω παράλειψης της απόπειρας «εξώδικης* επίλυσης της διαφοράς»* μπορεί να προταθεί και λαμβάνεται υπόψη και αυτεπαγγέλτως μόνο κατά την συζήτηση** της διαφοράς στον πρώτο βαθμό. (***)

10. Η τήρηση της διαδικασίας των προηγούμενων παραγράφων δεν είναι υποχρεωτική ως προς α) τις παρεμβάσεις, προσεπικλήσεις και άλλες παρεμπόχουσες αγωγές β) τις υποθέσεις του μονομελούς πρωτοδικείου, οι οποίες εκδικάζονται κατά την τακτική διαδικασία. Στις περιπτώσεις αυτές οποιοσδήποτε διάδικος μπορεί να απευθύνει προς τον αντίδικό του πρόσκληση για απόπειρα εξώδικης επίλυσης της διαφοράς. Οι διατάξεις των παραγράφων 3 έως και 7, 11 και 12 του άρθρου αυτού εφαρμόζονται αναλόγως.

11. Αγωγή για αναγνώριση ακυρότητας ή για ακύρωση της δήλωσης βούλησης που περιέχεται στο κατά την παράγραφο 5 πρακτικό ασκείται ενώπιον του εφετείου στην περιφέρεια του οποίου συντάχθηκε το πρακτικό, μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την επίδοση της κατά την παράγραφο 6 επικυρωτικής πράξης του προέδρου. Αν η συμφωνία ακυρωθεί, η εκκρεμοδικία λογίζεται ότι δεν καταργήθηκε ποτέ. Σε περίπτωση μερικής ακύρωσης, η εκκρεμοδικία αναβιώνει μόνο κατά τούτο. Νέα απόπειρα «εξώδικης* επίλυσης της διαφοράς»* δεν απαιτείται. Η διάταξη του άρθρου 184 του Αστικού Κώδικα εφαρμόζεται αναλόγως.

12. Το πρακτικό, το οποίο έχει επικυρωθεί κατά την παράγραφο 5, μετά την πάροδο της προθεσμίας της παραγράφου 11 του άρθρου αυτού αποτελεί τίτλο μεταγραφής, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1192 ΑΚ ή τίτλο προς εγγραφή ή εξάλειψη υποθήκης, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1263 και 1324 ΑΚ.

Η τροποποίηση του άρθρου 214^α αναφέρεται ιδίως: α) στην δυνατότητα να εφαρμοστεί η διαδικασία εξώδικης επίλυσης και στις διαφορές αρμοδιότητας μονο-

μελούς πρωτοδικείου και β) στην διευκρίνιση ότι το πρακτικό συμβιβασμού αποτελεί τίτλο μεταγραφής και εγγραφής ή εξάλειψης υποθήκης.

XI. Εγγραφή στα βιβλία διεκδικήσεων των αγωγών διάρρηξης

Άρθρο 220

1. Αγωγές, στις οποίες περιλαμβάνονται και αναγνωριστικές ή ανακοπές εμπράγματα, μικτές ή νομής, εκτός από τα ασφαλιστικά μέτρα νομής, καθώς και αγωγές διάρρηξης δικαιοπραξίας ως καταδολιευτικής, οι οποίες αφορούν ακίνητα, εγγράφονται ύστερα από αίτηση του ενάγοντος ή ανακόπτοντος στα βιβλία διεκδικήσεων του γραφείου της περιφέρειας όπου βρίσκεται το ακίνητο μέσα σε τριάντα ημέρες από την κατάθεσή τους, διαφορετικά απορρίπτονται και αυτεπαγγέλτως ως απαράδεκτες.

2. Αν οι αγωγές και ανακοπές που εγγράφηκαν στα βιβλία διεκδικήσεων είναι φανερά αβάσιμες, διατάσσεται η διαγραφή τους, κατά τη διαδικασία των άρθρων 740 επ. Στη συζήτηση κλητεύεται υποχρεωτικά αυτός που έχει καταθέσει την αγωγή ή ανακοπή που πρέπει να διαγραφεί. Μετά μια δεκαετία από την κατάθεση, η διαγραφή μπορεί να διαταχθεί και χωρίς κλήτευση, αν κατά την κρίση του δικαστηρίου αυτή είναι δύσκολη.

3. Με διατάγματα που εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργού της Δικαιοσύνης ορίζεται ο τρόπος που τηρούνται τα βιβλία διεκδικήσεων.

Η εγγραφή της αγωγής διάρρηξεως καταδολιευτικής δικαιοπραξίας επί ακινήτου ήταν αίτημα της πράξης από χρόνια. Ο ενάγων μπορούσε βεβαίως να προστατευθεί επαρκώς εφόσον επιτύγχανε την λήψη ασφαλιστικών μέτρων, ιδίως την εγγραφή συντηρητικής κατάσχεσης ή μεσεγγύησης.

XII. Διόρθωση αγωγής - πινακίου - τυπικές ελλείψεις - απαράδεκτα

Άρθρο 224

Είναι απαράδεκτο να μεταβληθεί η βάση της αγωγής. Με τις προτάσεις που κατατίθενται κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 237 ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου ή με τη διαδικασία του άρθρου 227 μπορεί ο ενάγων να συμπληρώσει, να διευκρινίσει ή να διορθώσει τους ισχυρισμούς του, αρκεί να μην μεταβάλλεται η βάση της αγωγής.

Άρθρο 226

1. Το πρωτότυπο της αγωγής που κατατέθηκε φυλάσσεται στο αρχείο του δικαστηρίου.

2. Αμέσως μετά την κατάθεση της αγωγής ο γραμματέας, με βάση τη σημείωση στο πρωτότυπο της αγωγής της ημέρας και ώρας συζήτησής της, την εγγράφει στο

πινάκιο του δικαστηρίου, όπου σημειώνει το όνομα και το επώνυμο των διαδίκων και των πληρεξουσίων τους, καθώς και το αντικείμενο της δίκης.

3. Το πινάκιο είναι βιβλίο με αριθμημένες σελίδες, μονογραφημένες από τον πρόεδρο του δικαστηρίου ή τον ειρηνοδίκη, στο οποίο καταχωρίζονται οι υποθέσεις που θα συζητηθούν σε κάθε δικάσιμο. Ο πρόεδρος του δικαστηρίου ή ο ειρηνοδίκης ορίζει τον αριθμό των υποθέσεων που θα εκδικασθούν σε κάθε δικάσιμο.

4. Ο δικαστής που διευθύνει τη συζήτηση σημειώνει στο πινάκιο αν η συζήτηση έγινε κατ' αντιμωλία ή ερήμην ή αναβλήθηκε ή ματαιώθηκε. *Ελλείψεις ή σφάλματα του πινακίου ως προς τα στοιχεία των διαδίκων, των εκδικαζομένων υποθέσεων και τη σήμανσή του, συμπληρώνονται κατά τη συζήτηση ύστερα από αίτηση διαδίκου.* Αν η συζήτηση αναβληθεί, ο γραμματέας οφείλει αμέσως μετά το τέλος της συνεδρίασης να μεταφέρει την υπόθεση στη σειρά των υποθέσεων που πρέπει να συζητηθούν κατά τη δικάσιμο που ορίστηκε. Κλήση του διαδίκου για εμφάνιση στη δικάσιμο αυτή δεν χρειάζεται και η αναγραφή της υπόθεσης στο πινάκιο ισχύει ως κλήτευση όλων των διαδίκων. Αν ματαιωθεί η συνεδρίαση για οποιονδήποτε λόγο, οι υποθέσεις που είναι γραμμένες σ' αυτήν μεταφέρονται με επιμέλεια των διαδίκων στις επόμενες συνεδριάσεις, ακόμη και με υπέρβαση του ορισμένου αριθμού, και ο αντίδικος αυτού που επισπεύδει τη συζήτηση καλείται πάντοτε στη νέα δικάσιμο. Στην περίπτωση αυτή η εγγραφή, η κλήση και η επίδοσή της γίνονται ατελώς. Το ίδιο ισχύει και όταν είναι αναγκαία η ανασυζήτηση της υπόθεσης.

5. Κάθε αίτημα προτίμησης που υποβάλλεται από διάδικο για ορισμό ημέρας συζήτησης αίτησης, αγωγής ή ενδίκου μέσου ενώπιον παντός δικαστηρίου, οιασδήποτε διαδικασίας, διαφορετικής από εκείνη που, κατά τη νόμιμη σειρά, πρέπει να προσδιοριστεί ή έχει ήδη προσδιοριστεί, υποβάλλεται εγγράφως. Στην αίτηση πρέπει, με ποινή απαραδέκτου, να περιέχονται οι λόγοι της προτίμησης και ο αρμόδιος δικαστής αποφαινεται σχετικά, με αιτιολογημένη πράξη του.

Άρθρο 227

1. Αν υπάρχουν τυπικές παραλείψεις που μπορούν να αναπληρωθούν, ο πρόεδρος οποιουδήποτε πολυμελούς δικαστηρίου ή ο εισηγητής ή ο δικαστής μονομελούς δικαστηρίου καλεί να τις συμπληρώσει και μετά τη συζήτηση, τον πληρεξούσιο δικηγόρο ή το διάδικο, εφόσον παρίσταται αυτοπροσώπως, τάσσοντας εύλογη κατά τη κρίση του προθεσμία.

1. Στις υποθέσεις που υπάγονται στην αρμοδιότητα του πολυμελούς πρωτοδικείου η αγωγή, μετά τον προσδιορισμό δικασίμου, υποβάλλεται από τη γραμματεία στον πρόεδρο του δικαστηρίου, ο οποίος ορίζει αμελλητί έναν από τους δικαστές ως εισηγητή και παραγγέλλει τη διαβίβαση αντιγράφου της αγωγής σε αυτόν.

2. Στα μονομελή πρωτοδικεία και ειρηνοδικεία η αγωγή υποβάλλεται αμελλητί από τη γραμματεία στον δικαστή για να ορίσει δικάσιμο. Αν υπάρχουν περισσότερα τμήματα η αγωγή υποβάλλεται στον δικαστή του αρμόδιου τμήματος.

3. Ο δικαστής ή ο εισηγητής δικαστής οφείλει να εξετάσει, αν η αγωγή έχει τυπικές ελλείψεις ή πάσχει αοριστία που μπορούν να αναπληρωθούν, και να προκαλέσει τη διόρθωση ή συμπλήρωση αυτών. Για το σκοπό αυτόν ο πρόεδρος οποιουδήποτε πολυμελούς δικαστηρίου ή ο εισηγητής ή ο δικαστής του μονομελούς δικαστηρίου καλεί τον πληρεξούσιο του ενάγοντος ή τον ενάγοντα, εφόσον παρίσταται αυτοπροσώπως στο δικαστήριο, τάσσοντας εύλογη κατά την κρίση του προθεσμία.

2. 4. Η πρόσκληση γίνεται και τηλεφωνικώς, ο δε γραμματέας βεβαιώνει με σημείωση στο εσωτερικό του φακέλου της δικογραφίας τον χρόνο της ειδοποίησης, τα ζητούμενα στοιχεία και την προθεσμία. Αν η τηλεφωνική πρόσκληση είναι αδύνατη ή δυσχερής, αποστέλλεται έγγραφο, αντίγραφο του οποίου τηρείται στο φάκελο της δικογραφίας. Στο αντίγραφο αυτό σημειώνεται η ημερομηνία αποστολής του εγγράφου.

5. Η διόρθωση ή συμπλήρωση των ελλείψεων γίνονται κάτω από το κατατεθειμένο δικόγραφο και θεωρείται από τον δικαστή ή τον εισηγητή ή τον πρόεδρο. Το διορθωμένο δικόγραφο επιδίδεται στον εναγόμενο, σύμφωνα με το άρθρο 228.

6. Η πρόσκληση μπορεί να γίνεται και ηλεκτρονικά σύμφωνα με το νόμο. Η διάταξη αυτή θα τεθεί σε εφαρμογή με προεδρικό διάταγμα που θα εκδοθεί με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, στο οποίο θα ορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής και οι ειδικότερες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται για την ηλεκτρονική πρόσκληση.

Πρόκειται για την σημαντικότερη ίσως καινοτομία της πρότασης, μαζί με αυτήν της επαναφοράς των τεκμηρίων ερημοδικίας. Δια της διατάξεως «επιδιώκεται να μειωθούν οι περιπτώσεις απόρριψης της αγωγής ως αόριστης –που αποτελεί ένα αίτημα της θεωρίας και της πράξης– και θεσπίζεται μια πρόσθετη δικονομική δυνατότητα προς τούτο στους διαδίκους, στους δικηγόρους τους και στο δικαστήριο»²².

Η αρχή *iura novit curia* επεκτείνεται έτσι –κατά κάποιον τρόπο– και στις διαδικαστικές προϋποθέσεις. Κατ' άλλη έννοια η αρχή *da mihi facta dabo tibi ius* συμπληρώνεται με την επενέργεια του δικαστή και στον τρόπο παρουσίασης των πραγματικών ισχυρισμών, ώστε να αποφεύγεται η αοριστία.

Η αξιολόγηση της προτεινόμενης ρύθμισης δεν μπορεί και δεν πρέπει να γίνει δογματικά. Η προφανής ένσταση εκ μέρους του δικαστή είναι ότι η διάταξη τον κάνει βοηθό του διαδίκου. Όμως ο δικαστής έχει ήδη επιφορτιστεί την ευθύνη της υπαγωγής των πραγματικών περιστατικών στους προσήκοντες κανόνες δικαίου. Η προέκταση του καθήκοντός του προς την κατεύθυνση της έλλογης συμπλήρωσης του αγωγικού δικογράφου είναι επομένως δογματικώς και συστηματικώς άψογη²³.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν αγωγές, οι οποίες θα θέσουν τον δικαστή ε-

22. ΠρότΣχεδΝόμ, σ. 55.

23. Και πάντως, εφόσον ο νομοθέτης δεν έχει εκτείνει το outsourcing των δικονομικών υποχρεώσεων των διαδίκων προς τους δικηγόρους τους λ.χ. και στην νομική βάση της αγωγής, ώστε να διευκολύνεται ο δικαστής ακόμη περισσότερο στο έργο του.

νώπιον της αποστολής να πρέπει ουσιαστικά να τις ξαναγράψει. Οι γενικεύσεις είναι πάντοτε επικίνδυνες, αλλά μπορεί κανείς να πει ότι σε γενικές γραμμές ο μέσος όρος της επιστημονικής επάρκειας των δικαστών είναι πολύ ανώτερος αυτού των δικηγόρων. Έτσι, το ζήτημα που εδώ συζητάμε, δυστυχώς, δεν λύεται νομοθετικά αλλά μόνον μέσα από την καλή πρακτική.

Άρθρο 229

Αντίγραφο της αγωγής με την κάτω από αυτήν πράξη για τον προσδιορισμό δικασίμου και την κλήση για συζήτηση στην ορισμένη δικάσιμο επιδίδεται στον ενάγόμενο με την επιμέλεια του ενάγοντος.

Όπου στην κείμενη νομοθεσία προβλέπεται απαράδεκτο της αγωγής, προσφυγής, ένδικου μέσου ή άλλης διαδικαστικής πράξης για λόγους είτε φορολογικούς είτε αναγόμενους στην εκπλήρωση υποχρέωσης, αν ο βαρυνόμενος διάδικος δεν έχει ή δεν προκύπτει ότι έχει τηρήσει την απαιτούμενη υποχρέωση, ο πρόεδρος του πολυμελούς δικαστηρίου, ο εισηγητής ή ο δικαστής του μονομελούς δικαστηρίου τον καλεί, κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 227 παράγραφοι 3, 4 και 6, να προσαγάγει σε εύλογη προθεσμία το ελλείπον πιστοποιητικό ή τη βεβαίωση της αρχής, άλλως κηρύσσεται απαράδεκτη η συζήτηση. Σε περίπτωση μη καταβολής του τέλους δικαστικού ενσήμου τεκμαίρεται σιωπηρός περιορισμός του αιτήματος σε αναγνωριστικό.

Η ρύθμιση αυτή δεν μπορεί παρά να χαιρετισθεί ανεπιφύλακτα, είναι δε και δογματικά ανεπίληπτη. Η απόρριψη της αγωγής για λόγους αναγόμενους σε ελλείψεις εκτός της διαφοράς και άσχετες με αυτήν είναι υπερβολικό μέτρο και χαρακτηρίζει –δυστυχώς– την νοοτροπία οργάνωσης της κρατικής μηχανής στην χώρα μας, η οποία κάνει outsourcing στον πολίτη ενέργειες, για τις οποίες θα έπρεπε να φροντίζει η ίδια.

Επίσης ανεπιφύλακτη πρέπει να είναι και η υποδοχή της ρύθμισης περί της παράλειψης καταβολής του δικαστικού ενσήμου.

XIII. Προθεσμία κλήτευσης

Άρθρο 228

Η προθεσμία για την κλήτευση των διαδίκων είναι εξήντα ημέρες και, αν ο διάδικος που καλείται ή κάποιος από τους ομοδίκους διαμένει στο εξωτερικό ή είναι άγνωστης διαμονής, ενενήντα ημέρες πριν από τη συζήτηση.

1. Η προθεσμία για την κλήτευση των διαδίκων στο πολυμελές πρωτοδικείο είναι εξήντα ημέρες και, αν ο διάδικος που καλείται ή κάποιος από τους ομοδίκους διαμένει στο εξωτερικό ή είναι άγνωστης διαμονής, ενενήντα ημέρες πριν από τη συζήτηση. Για το μονομελές πρωτοδικείο και το ειρηνοδικείο οι ίδιες προθεσμίες είναι τριάντα και εξήντα ημέρες αντίστοιχα.

2. Αντίγραφο της αγωγής με την κάτω απ' αυτήν πράξη, για τον προσδιορισμό δικασίμου και την κλήση προς συζήτηση στην ορισμένη δικάσιμο, επιδίδεται στον ενάγόμενο με επιμέλεια του ενάγοντος.

Άρθρο 230

1. Οι διατάξεις των άρθρων του άρθρου 228 και 229 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας εφαρμόζονται και για τον προσδιορισμό κάθε άλλης δικασίμου.

2. Δικαίωμα να επισπεύσει τη συζήτηση έχει οποιοσδήποτε διάδικος.

XIV. Αύξηση ποινής για μη προσκόμιση εγγράφων

Άρθρο 232

1. Ο πρόεδρος του πολυμελούς πρωτοδικείου, ο δικαστής του μονομελούς ή ο ειρηνοδίκης μπορούν και πριν από την ορισμένη δικάσιμο, ύστερα από αίτηση των διαδίκων που υποβάλλεται με την αγωγή ή και αυτοτελώς,

α) να καλέσουν εγγράφως τους διαδίκους ή τους νόμιμους αντιπροσώπους τους να εμφανιστούν αυτοπροσώπως στη συζήτηση για να τους υποβληθούν ερωτήσεις και να δώσουν διασαφήσεις για την υπόθεση,

β) να ζητήσουν εγγράφως από δημόσια αρχή την προσαγωγή ή αποστολή εγγράφου, που βρίσκεται στην κατοχή της,

γ) να διατάξουν την προσαγωγή εγγράφων κατά τη συζήτηση.

2. Αν ο διάδικος κληθεί και αδικαιολόγητα δεν προσκομίσει τα έγγραφα της παραγράφου 1 εδ. γ', καταδικάζεται, εκτός από τα δικαστικά έξοδα και σε χρηματική ποινή «0,29 ευρώ έως 2,90 ευρώ» εκατό (100) ως πεντακοσίων (500) ευρώ, που περιέχονται στο, που περιέχονται στο Ταμείο Νομικών.

XV. Κατάθεση προτάσεων - πληρεξουσίου

Άρθρο 237

1. Ενώπιον του μονομελούς και του πολυμελούς πρωτοδικείου οι διάδικοι πρέπει να καταθέσουν το αργότερο είκοσι ημέρες πριν από τη δικάσιμο προτάσεις, επί των οποίων ο γραμματέας σημειώνει τη χρονολογία κατάθεσης. Ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου οι προτάσεις κατατίθενται κατά την έναρξη της συζήτησης. Το ίδιο ισχύει και ενώπιον του ειρηνοδικείου, εφόσον η κατάθεση προτάσεων είναι υποχρεωτική. Εκπρόθεσμες προτάσεις δεν λαμβάνονται υπόψη. Μαζί με τις προτάσεις οι διάδικοι πρέπει να καταθέσουν και: α) αντίγραφο των προτάσεων ατελώς, επικυρωμένο από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του διαδίκου και, β) με ποινή απαραδέκτου όλα τα αποδεικτικά μέσα και διαδικαστικά έγγραφα που επικαλούνται με τις προτάσεις τους και γ) πληρεξούσιο, εκτός αν η πληρεξουσιότητα δοθεί προφορικά.

2. Η κατάθεση γίνεται στον αρμόδιο υπάλληλο της γραμματείας, που βεβαιώνει

με επισημείωση τη χρονολογία της κατάθεσης των προτάσεων. Κάθε διάδικος δικαιούται να πάρει ατελώς με δική του δαπάνη αντίγραφο των προτάσεων των αντιδίκων του και των εγγράφων που έχουν προσκομίσει. Το δικαίωμα αυτό μπορεί να ασκηθεί και από το δικηγόρο που υπογράφει την αγωγή, την παρέμβαση ή τις προτάσεις ή από τρίτο πρόσωπο εξουσιοδοτημένο από το δικηγόρο αυτόν. Αν ο αντίδικος είναι μόνο ένας, μπορεί να του δοθεί το αντίγραφο των προτάσεων που έχει κατατεθεί.

3. Οι αμοιβαίες αντικρούσεις γίνονται με προσθήκη στις προτάσεις, η οποία κατατίθεται το αργότερο δεκαπέντε ημέρες πριν από τη δικάσιμο, κατά τους όρους της προηγούμενης παραγράφου, οπότε κλείνει ο φάκελος και ορίζεται ο εισηγητής της υπόθεσης ή ο δικαστής του μονομελούς πρωτοδικείου που θα δικάσει, στον οποίο διαβιβάζεται ο φάκελος ενώπιον του πολυμελούς πρωτοδικείου το αργότερο δεκαπέντε ημέρες πριν από τη δικάσιμο και ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου και του ειρηνοδικείου έως τη δωδεκάτη ώρα της τρίτης εργάσιμης ημέρας από τη συζήτηση, κατά τους όρους της προηγούμενης παραγράφου, οπότε κλείνει ο φάκελος. Εκπρόθεσμα προσθήκη δεν λαμβάνεται υπόψη. Νέοι ισχυρισμοί με την προσθήκη μπορεί να προταθούν και νέα αποδεικτικά μέσα να προσκομισθούν μόνο για την αντίκρουση ισχυρισμών που περιέχονται στις προτάσεις της παραγράφου 1. Οι διατάξεις της παραγράφου 2 εφαρμόζονται αναλόγως.

4. Ενώπιον του πολυμελούς πρωτοδικείου έως τη δωδεκάτη ώρα της ογδόης εργάσιμης ημέρας από τη συζήτηση ή από την αυτοψία ή από τη γνωστοποίηση της κατάθεσης ή από τη λήξη της προθεσμίας για την κατάθεση της γνωμοδότησης των πραγματογνωμόνων, οι διάδικοι μπορούν να καταθέσουν προσθήκη στις προτάσεις τους, η οποία περιορίζεται στην αξιολόγηση των αποδείξεων και την αντίκρουση των ισχυρισμών που προβλήθηκαν οψίμως κατά το άρθρο 269 παράγραφος 2. Ο γραμματέας το αργότερο την τέταρτη εργάσιμη ημέρα από τη συζήτηση υποχρεούται να χορηγεί στους διαδίκους αντίγραφα των πρακτικών της δίκης. Ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου και του ειρηνοδικείου η αξιολόγηση των αποδείξεων γίνεται με την προσθήκη των προτάσεων της παραγράφου 3, εκτός αν διατάχθηκε αυτοψία ή πραγματογνωμοσύνη, οπότε η προσθήκη των προτάσεων κατατίθεται έως τη δωδεκάτη ώρα της τρίτης εργάσιμης ημέρας από την αυτοψία ή από τη γνωστοποίηση της κατάθεσης ή από τη λήξη της προθεσμίας για την κατάθεση της γνωμοδότησης των πραγματογνωμόνων.

4 5. Το αντίγραφο της αγωγής που οφείλει να προσκομίσει ο ενάγων, οι προτάσεις και τα αποδεικτικά και διαδικαστικά έγγραφα αποτελούν τη δικογραφία.

5 6. Μετά την περάτωση της δίκης οι διάδικοι οφείλουν να αναλάβουν όλα τα σχετικά έγγραφά τους. Ο γραμματέας βεβαιώνει στις προτάσεις κάθε διαδίκου ότι ανέλαβε τα έγγραφά του. Αν υπάρχει σπουδαίος λόγος, ο πρόεδρος του πολυμελούς δικαστηρίου ή ο δικαστής του μονομελούς δικαστηρίου επιτρέπει στο διάδικο να αναλάβει ορισμένο έγγραφο και πριν από την περάτωση της δίκης. Αν το έγγραφο

αυτό είναι αναγκαίο, η ανάληψη επιτρέπεται μόνο αφού κατατεθεί επικυρωμένο αντίγραφο. Οι προτάσεις και το πληρεξούσιο παραμένουν στο αρχείο του δικαστηρίου.

Η διάταξη εισάγει την υποχρέωση κατάθεσης και του πληρεξουσίου. Κατά τα λοιπά κωδικοποιεί την ισχύουσα ρύθμιση, αποκλείοντας την επέκταση της προκατάθεσης προτάσεων και στο μονομελές πρωτοδικείο.

Άρθρο 238²⁴

1. Ο εισηγητής προπαρασκευάζει την υπόθεση, ώστε αυτή να είναι ώριμη για έκδοση οριστικής απόφασης μετά την συζήτηση.

2. Επί ερημοδικίας ενός από τους διαδίκους εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 271 και 272. Την υπόθεση δικάζει ο εισηγητής και εκδίδει την απόφαση.

3. Σε περίπτωση αποδοχής της αγωγής κατά το άρθρο 298 ο εισηγητής δικάζει την υπόθεση και εκδίδει οριστική απόφαση.

Η διάταξη του άρθρου 21²⁵ διευκρινίζει ότι τα μη μεταβιβαστικά ένδικα μέσα κατά των αποφάσεων που εκδίδει ο εισηγητής κατ' εφαρμογή του άρθρου αυτού θα εκδικάζονται από το πολυμελές δικαστήριο, μέλος του οποίου ήταν ο εισηγητής.

XVI. Αναβολή συζήτησης – επανάληψη συζήτησης

Άρθρο 241

1. Ύστερα από αίτηση του διαδίκου και αν ακόμη δεν κατατέθηκαν προτάσεις ή αυτές κατατέθηκαν εκπρόθεσμα, μπορεί να αναβληθεί η συζήτηση της υπόθεσης μόνο μία φορά, ανά βαθμό δικαιοδοσίας, σε μεταγενέστερη δικάσιμο, εφόσον υπάρχει σπουδαίος κατά την κρίση του δικαστηρίου λόγος, με απλή σημείωση στο πινάκιο. Το δικαστήριο υποχρεούται να αναβάλει τη συζήτηση της υπόθεσης για συγκεκριμένη δικάσιμο μετά από δύο μήνες και μέχρι πέντε μήνες, αν υπάρχει συμφωνία των διαδίκων να επιχειρηθεί επίλυση των διαφορών τους με διαμεσολάβηση τρίτου προσώπου, σύμφωνα με τα άρθρα 208 επ.».

2. Το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει, με απόφαση που καταχωρίζεται στα πρακτικά, δικαστική δαπάνη σε βάρος εκείνου που ζήτησε την αναβολή, με αίτηση του αντιδίκου του, 70 έως 400 ευρώ.

Η διάταξη σκοπεί στην ενίσχυση της προθυμίας των διαδίκων να υποβάλουν

24. Το άρθρο αυτό είχε καταργηθεί με την παρ. 8 του άρθ. 6 του ν. 2479/1997 (Α' 67).

25. Βλ. ανωτ. σ. 213.

την διαφορά σε διαμεσολάβηση²⁶.

Άρθρο 245

1. Το δικαστήριο μπορεί, αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από αίτηση κάποιου διαδίκου, να διατάξει οτιδήποτε μπορεί να συντελέσει στη διάγνωση της διαφοράς και ιδιαίτερα την αυτοπρόσωπη εμφάνιση των διαδίκων ή των νόμιμων αντιπροσώπων τους στο ακροατήριο για την υποβολή ερωτήσεων και την παροχή διασαφήσεων σχετικών με την υπόθεση.

2. Για την περίπτωση της αυτοπρόσωπης εμφάνισης του διαδίκου ή του νόμιμου αντιπροσώπου του στο ακροατήριο η κλήση επιδίδεται πάντοτε προς το διάδικο ή το νόμιμο αντιπρόσωπό του προσωπικά και όχι προς τον αντίκλητο, με την επιφύλαξη της εφαρμογής του άρθρου 143 παρ. 4 5.

Άρθρο 254

1. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την επανάληψη της συζήτησης στο ακροατήριο, η οποία έχει κηρυχθεί περατωμένη, όταν κατά τη μελέτη της υπόθεσης ή τη διάσκεψη παρουσιάζονται κενά ή αμφίβολα σημεία που χρειάζονται συμπλήρωση ή επεξήγηση. Η απόφαση μνημονεύει απαραίτητως τα ειδικά θέματα που αποτελούν αντικείμενο της επαναλαμβανόμενης συζήτησης. Η συζήτηση αυτή θεωρείται συνέχεια της προηγούμενης.

2. Με την εξαίρεση των περιπτώσεων ειδικών διαδικασιών, στις οποίες δεν εφαρμόζονται οι προθεσμίες της παραγράφου 1 του άρθρου 237, στην επαναλαμβανόμενη συζήτηση οι διάδικοι κλητεύονται τριάντα τουλάχιστον ημέρες πριν από αυτήν. Οι διάδικοι μπορούν να καταθέσουν σημείωμα πέντε ημέρες πριν από τη δικάσιμο μόνο για τα θέματα που θα συζητηθούν. Η διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 270 εφαρμόζεται ανάλογα και για την επαναλαμβανόμενη συζήτηση. Οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 237 εφαρμόζονται ανάλογα και για την επαναλαμβανόμενη συζήτηση».

3. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο επαναλαμβανόμενη συζήτηση πρέπει να ορίζεται σε μία από τις πρώτες δικασίμους μετά την πάροδο της προθεσμίας των τριάντα ημερών από την κλήτευση. Η υπόθεση εκδικάζεται από την ίδια σύνθεση του δικαστηρίου, εκτός αν τούτο είναι για φυσικούς ή νομικούς λόγους αδύνατο.

Άρθρο 267

1. Στις περιπτώσεις του άρθρου 263 το δικαστήριο, αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από αίτηση κάποιου διαδίκου, αν κρίνει ότι διευκολύνεται ή επιταχύνεται η διεξαγωγή της δίκης, μπορεί να προχωρήσει σε ιδιαίτερη συζήτηση και να εκδώσει ιδιαίτερη απόφαση πριν εξετάσει την ουσία της υπόθεσης. Το ίδιο ισχύει και ως προς

26. ΣχέδιΠροτΝόμ, σ. 60.

την έλλειψη δικαιοδοσίας, την εκκρεμοδικία, την ικανότητα διαδίκου ή την ικανότητα διεξαγωγής της δίκης στο όνομα του διαδίκου ή τη νόμιμη παράσταση ή την εξουσιοδότηση του νόμιμου αντιπροσώπου.

2. Το δικαστήριο προχωρεί αμέσως σε διεξαγωγή ιδιαίτερης συζήτησης σύμφωνα με την παράγραφο 1 με πράξη που καταχωρίζεται στα πρακτικά κατά την έναρξη της συζήτησης. Σε περίπτωση απόρριψης του σχετικού ισχυρισμού το δικαστήριο ορίζει με την απόφασή του δικάσιμο, κατά την οποία θα γίνει η συνέχιση της συζήτησης της υπόθεσης, καθώς επίσης και το διάδικο, με επιμέλεια του οποίου θα γίνει η κλήση προς συζήτηση. Η κλήση προς συζήτηση μπορεί να γίνει και με την επιμέλεια οποιουδήποτε άλλου διαδίκου.

Η διάταξη του άρθρου 267 απηχεί την πεμπτουσία της δικονομικής σκέψης. Σκοπεί να προφυλάξει τον δικαστή αλλά και τους διαδίκους, ιδίως τον εναγόμενο, από το να εισέλθουν στην εξέταση και αντίστοιχα την αντιμετώπιση της ουσίας της υποθέσεως, όταν φαίνεται πιθανόν ότι δικονομικοί λόγοι ενδεχομένως εμποδίζουν το δικαστήριο να εκδώσει απόφαση επί της ουσίας.

Η συμπλήρωση της ρύθμισης του άρθρου 267 σκοπό έχει να διευκολύνει το δικαστήριο στην απόφασή του να συζητήσει διακεκριμένα τα αναφερόμενα δικονομικά ζητήματα.

XVII. Ανταγωγή

Άρθρο 268

1. Μετά την εκκρεμοδικία ο εναγόμενος μπορεί να ασκήσει ανταγωγή.

2. Στην περίπτωση αναγκαστικής ομοδικίας επιτρέπεται ανταγωγή μόνο όταν ασκείται από όλους ή εναντίον όλων των ομοδίκων.

3. Δεν μπορεί να ασκηθεί ανταγωγή για υπόθεση που υπάγεται σε ειδική διαδικασία, αν η αγωγή δικάζεται κατά τη γενική ή άλλη ειδική διαδικασία και αντίστροφα.

4. Η ανταγωγή ασκείται είτε με χωριστό δικόγραφο που επιδίδεται τριάντα τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συζήτηση είτε με τις προτάσεις της παρ. 1 του άρθρου 237 που στην περίπτωση αυτή κατατίθενται και επιδίδονται τριάντα τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συζήτηση είτε, όπου η υποβολή προτάσεων δεν είναι υποχρεωτική, προφορικά, κατά τη συζήτηση. Στην τελευταία περίπτωση η ανταγωγή καταχωρίζεται τα πρακτικά. Ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου η προθεσμία του πρώτου εδαφίου για την άσκηση της ανταγωγής είναι δεκαπέντε ημέρες.

5. Η συζήτηση της ανταγωγής που ασκήθηκε με τις προτάσεις είναι, σε περίπτωση απουσίας ή μη νόμιμης παράστασης του ενάγοντος, απαράδεκτη, εκτός αν οι προτάσεις αυτές έχουν επιδοθεί στον ενάγοντα στην προθεσμία της προηγούμενης

παραγράφου²⁷.

6.5²⁸. Μετά την άσκηση της ανταγωγής, η δωσιδικία της διατηρείται και αν η κύρια αγωγή απορριφθεί ή ο ενάγων την ανακαλέσει ή παραιτηθεί από αυτήν.

XVIII. Άνευ επικουρίας δικάζεσθαι

Άρθρο 269

1. Μέσα επίθεσης και άμυνας προβάλλονται με τις προτάσεις, διαφορετικά είναι απαράδεκτα. Το απαράδεκτο αυτό δεν ισχύει για τους ισχυρισμούς που λαμβάνονται υπόψη αυτεπαγγέλτως ή που μπορεί να προταθούν σε κάθε στάση της δίκης.

2. Μέσα επίθεσης και άμυνας μπορεί να προβληθούν παραδεκτά έως και τη συζήτηση με προτάσεις ή και προφορικά: α) αν το δικαστήριο κρίνει ότι δεν προβλήθηκαν εγκαίρως με τις προτάσεις από δικαιολογημένη αιτία, αυτό ισχύει και για την ένσταση κατάχρησης δικαιώματος, β) αν προέκυψαν για πρώτη φορά μεταγενέστερα, γ) αν αποδεικνύονται εγγράφως ή με δικαστική ομολογία του αντιδίκου και δ) αν αποδεικνύονται εγγράφως και το δικαστήριο κρίνει ότι ο διάδικος δεν γνώριζε ούτε μπορούσε να είχε πληροφορηθεί εγκαίρως την ύπαρξη των εγγράφων.

Επαναφέρεται εξ επόψεως της ρυθμίσεως του άνευ επικουρίας δικάζεσθαι η προνομιακή μεταχείριση των ισχυρισμών που αποδεικνύονται εγγράφως.

XIX. Συζήτηση

Άρθρο 270

1. Ενώπιον των πρωτοβάθμιων πρωτοβαθμίων δικαστηρίων η συζήτηση είναι προφορική. Ο δικαστής οφείλει πριν από τη συζήτηση να έχει ενημερωθεί επί της αγωγής και επί των εκατέρωθεν ισχυρισμών και αποδεικτικών μέσων και ιδίως ως προς τα θέματα και το βάρος απόδειξης των ισχυρισμών. Οι διάδικοι ή οι νόμιμοι αντιπρόσωποί τους οφείλουν κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο να εμφανισθούν αυτοπροσώπως. Η μη εμφάνιση του διαδίκου ή του νόμιμου νομίμου αντιπροσώπου του στο ακροατήριο, αν είναι αδικαιολόγητη, εκτιμάται από το δικαστήριο ελεύθερα. Με την επιφύλαξη του άρθρου 260, αν κατά τη συζήτηση της υπόθεσης δεν εμφανισθεί ή εμφανισθεί και δεν λάβει νόμιμο μέρος κάποιος από τους διαδίκους, μολονότι έχει κληθεί νομίμως και εμπροθέσμως, η διαδικασία προχωρεί σαν να ήταν παρόντες όλοι οι διάδικοι.

2. Το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τα αποδεικτικά μέσα που πληρούν τους όρους του νόμου ορίζονται στο άρθρο 339, σύμφωνα με την προβλεπόμενη αποδει-

27. Η παράγραφος 5 του άρθρου 268 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καταργείται.

28. Η παράγραφος 6 του ισχύοντος άρθρου 268 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας αναριθμείται σε παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου.

κτική δύναμη του καθενός. Συμπληρωματικά μπορεί να λαμβάνει υπόψη και να εκτιμά ελεύθερα και αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου, με την επιφύλαξη των άρθρων 393 και 394. Ένορκες βεβαιώσεις ενώπιον ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου ή προξένου λαμβάνονται υπόψη το πολύ τρεις για κάθε πλευρά και μόνο αν έχουν δοθεί ύστερα από κλήτευση του αντιδίκου δύο τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από τη βεβαίωση και, αν πρόκειται να δοθούν στην αλλοδαπή, οκτώ τουλάχιστον ημέρες πριν από αυτή. Για την αντίκρουση ένορκων βεβαιώσεων επιτρέπεται η προσκομική, μέσα στην προθεσμία της παραγράφου 3 του άρθρου 237, πρόσθετων βεβαιώσεων, το πολύ ίσου αριθμού προς τις αντικρουόμενες.

3. Το δικαστήριο ζητεί τις αναγκαίες πληροφορίες και διασαφήσεις από τους διαδίκους ή τους εκπροσώπους τους και τους εξετάζει κατά την κρίση του, έστω και αν δεν συντρέχουν οι όροι του άρθρου 415. Η εξέταση των διαδίκων λαμβάνεται υπόψη εφόσον συντρέχουν οι όροι του άρθρου 415. Οφείλει να εξετάσει έναν τουλάχιστον από τους προτεινόμενους και παριστάμενους μάρτυρες για κάθε πλευρά. Σε περίπτωση ομοδικίας μπορεί να εξετασθεί ένας μάρτυρας για κάθε ομόδικο, αν τούτο κριθεί απαραίτητο λόγω διαφορετικών συμφερόντων.

4. Το δικαστήριο, αν είναι αναγκαίο, διατάσσει μπορεί να διατάξει αυτοψία ή πραγματογνωμοσύνη με προφορική ανακοίνωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά. Στην ανακοίνωση αυτή προσδιορίζεται ο τόπος, ο χρόνος, τα ονόματα των πραγματογνωμόνων, το θέμα της πραγματογνωμοσύνης, η προθεσμία για την κατάθεση της γνωμοδότησης των πραγματογνωμόνων, που δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη από εξήντα ημέρες, καθώς και κάθε άλλο χρήσιμο στοιχείο.

5. Η συζήτηση και η διεξαγωγή της απόδειξης ολοκληρώνονται σε μία δικάσιμο. Αν ο χρόνος δεν επαρκεί, επιτρέπεται διακοπή για άλλη ημέρα και ώρα ενώπιον των ίδιων δικαστών, με προφορική ανακοίνωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά και επέχει θέση κλήτευσης όλων των διαδίκων και εκείνων που δεν παρίστανται.

6. Έως τη δωδεκάτη ώρα της όγδοης εργάσιμης ημέρας από τη συζήτηση ή από την αυτοψία ή από τη λήξη της προθεσμίας για την κατάθεση της γνωμοδότησης των πραγματογνωμόνων οι διάδικοι μπορούν να καταθέσουν προσθήκη στις προτάσεις τους, η οποία περιορίζεται στην αξιολόγηση των αποδείξεων κατά την αντίκρουση των ισχυρισμών που προβλήθηκαν οψίμως κατά το άρθρο 269 παρ. 2. Ο γραμματέας το αργότερο την τέταρτη εργάσιμη ημέρα από τη συζήτηση υποχρεούται να χορηγεί στους διαδίκους αντίγραφα των πρακτικών της δίκης».

7. Η οριστική απόφαση εκδίδεται με βάση τα αποδεικτικά μέσα που οι διάδικοι έχουν είχαν προσκομίσει και τις αποδείξεις που έχουν διεξαχθεί στο ακροατήριο ή διαταχθεί κατά την συζήτηση. Μπορεί όμως το δικαστήριο, αν είναι κατά την κρίση του απαραίτητη η συμπλήρωση των αποδείξεων, να εκδώσει σχετική απόφαση, σύμφωνα με το άρθρο 341.

7. Το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση των διαδίκων ή αυτεπαγγέλτως, μπορεί να

αποφασίσει, οι διάδικοι και οι πληρεξούσιοι δικηγόροι τους κατά τη διάρκεια της συζήτησης να παρίστανται σε άλλο τόπο και να ενεργούν εκεί διαδικαστικές πράξεις. Η συζήτηση αυτή μεταδίδεται ταυτόχρονα με ήχο και εικόνα στην αίθουσα συνεδρίασης του δικαστηρίου και στον τόπο, όπου παρίστανται οι διάδικοι και οι πληρεξούσιοι δικηγόροι τους. Η διάταξη αυτή θα τεθεί σε εφαρμογή με προεδρικό διάταγμα, που θα εκδοθεί ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, και στο οποίο θα ορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής της.

8. Το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση των διαδίκων ή αυτεπαγγέλτως, μπορεί να αποφασίσει την εξέταση μαρτύρων, πραγματογνωμόνων και διαδίκων χωρίς αυτοί να παρίστανται στην αίθουσα συνεδρίασής του. Η εξέταση μεταδίδεται ταυτόχρονα με ήχο και εικόνα στην αίθουσα συνεδρίασης του δικαστηρίου και στον τόπο εξέτασης των μαρτύρων, πραγματογνωμόνων και διαδίκων. Η εξέταση αυτή, η οποία θεωρείται ότι διεξάγεται ενώπιον του δικαστηρίου, έχει την ίδια αποδεικτική ισχύ με την εξέταση στο ακροατήριο, η δε σχετική απόφαση του δικαστηρίου δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα. Η διάταξη αυτή θα τεθεί σε εφαρμογή με προεδρικό διάταγμα, που θα εκδοθεί ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, και στο οποίο θα ορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής της.

Οι αλλαγές στο άρθρο 270 είναι αρκετές και ποικίλες.

- Καταργείται η αναφορά στα αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου, δεδομένου ότι αυτά υπάγονται στην έννοια των δικαστικών τεκμηρίων²⁹ (§ 2).
- Η εξέταση των διαδίκων λαμβάνεται υπόψη μόνον εφόσον ισχύουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 415 (§ 1) ΚΠολΔ, ήτοι εφόσον «τα πραγματικά γεγονότα δεν αποδείχθηκαν καθόλου ή δεν αποδείχθηκαν εντελώς από τα άλλα αποδεικτικά μέσα» (§ 3).
- Συντονίζεται η διάταξη με την δυνατότητα εκδόσεως αποφάσεως για συμπληρωματικές αποδείξεις (§ 6)
- Τέλος με τις §§ 7 και 8 συντονίζεται και η διάταξη αυτή προς την δυνατότητα να χρησιμοποιούνται νέες τεχνολογίες.

XX. Επαναφορά τεκμηρίων ερημοδικίας

Άρθρο 271

1. Αν ο εναγόμενος δεν εμφανισθεί κατά τη συζήτηση ή εμφανισθεί αλλά δεν λάβει μέρος σ' αυτήν κανονικά, το δικαστήριο, αν η αγωγή και η κλήση για συζήτηση δεν επιδόθηκαν σ' αυτόν νόμιμα και εμπρόθεσμα, κηρύσσει απαράδεκτη τη συζήτηση.

29. ΠρότΣχεδΝόμ, σ. 63.

2. Το ίδιο ισχύει, αν η συζήτηση γίνεται με την επιμέλεια του εναγομένου και δεν εμφανισθεί ο ενάγων ή εμφανισθεί αλλά δεν λάβει μέρος στη συζήτηση κανονικά.

3. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται αναλόγως και για τον παρεμβαίνοντα.

1. Αν ο εναγόμενος δεν εμφανισθεί κατά τη συζήτηση ή εμφανισθεί αλλά δεν λάβει μέρος σ' αυτήν κανονικά, το δικαστήριο εξετάζει αυτεπαγγέλτως, αν η αγωγή και η κλήση για συζήτηση επιδόθηκαν σ' αυτόν νόμιμα και εμπρόθεσμα.

2. Αν η αγωγή και η κλήση για συζήτηση δεν επιδόθηκαν εμπρόθεσμα, το δικαστήριο κηρύσσει απαράδεκτη τη συζήτηση. Διαφορετικά συζητεί την υπόθεση ερήμην του εναγομένου.

3. Στην περίπτωση ερημοδικίας του εναγομένου, οι περιεχόμενοι στην αγωγή πραγματικοί ισχυρισμοί του ενάγοντος θεωρούνται ομολογημένοι, εκτός αν πρόκειται για γεγονότα για τα οποία δεν επιτρέπεται ομολογία, και η αγωγή γίνεται δεκτή, εφόσον κρίνεται νομικά βάσιμη και δεν υπάρχει ένσταση που εξετάζεται αυτεπαγγέλτως.

Άρθρο 272³⁰

1. Αν η συζήτηση γίνεται με επιμέλεια του ενάγοντος και αυτός δεν εμφανισθεί κατά τη συζήτηση ή εμφανισθεί, αλλά δεν λάβει μέρος σ' αυτήν κανονικά, το δικαστήριο συζητεί την υπόθεση χωρίς αυτόν και απορρίπτει την αγωγή.

2. Αν η συζήτηση γίνεται με την επιμέλεια του εναγομένου ή εκείνου που άσκησε κύρια ή πρόσθετη παρέμβαση, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 271, και σε περίπτωση ερημοδικίας του ενάγοντος απορρίπτεται η αγωγή.

3. Αν ο εναγόμενος άσκησε ανταγωγή εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 271.

Άρθρο 273³¹

Αν εκείνος που άσκησε κύρια παρέμβαση δεν εμφανισθεί κατά τη συζήτηση ή εμφανισθεί αλλά δεν λάβει μέρος σ' αυτήν κανονικά, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 272.

Άρθρο 274³²

1. Αν εκείνος που άσκησε πρόσθετη παρέμβαση δεν εμφανισθεί κατά τη συζήτηση ή εμφανισθεί αλλά δεν λάβει μέρος σ' αυτήν κανονικά, η διαδικασία προχωρεί σαν να μην είχε ασκηθεί η πρόσθετη παρέμβαση. Όποιος άσκησε πρόσθετη παρέμβαση μπορεί να παρίσταται στις επόμενες στάσεις της δίκης και στις επόμενες διαδικαστικές πράξεις, πρέπει δε να καλείται νόμιμα γι' αυτό.

30. Το άρθρο 272 καταργήθηκε από 1.1.2002 με το άρθρο 13 παρ. 2 του ν. 2915/2001.

31. Το άρθρο 273 καταργήθηκε επίσης ως άνω από 1.1.2002.

32. Το άρθρο 274 καταργήθηκε επίσης ως άνω από 1.1.2002.

2. Αν εκείνος που άσκησε πρόσθετη παρέμβαση εμφανισθεί κατά τη συζήτηση, τότε α) αν λείπουν και οι δύο αρχικοί διάδικοι ή ο αντίδικος εκείνου υπέρ του οποίου ασκήθηκε η παρέμβαση, το δικαστήριο συζητεί την υπόθεση ερήμην του αντιδίκου εκείνου υπέρ του οποίου ασκήθηκε η παρέμβαση και εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 271 και 272, β) αν λείπει μόνο εκείνος υπέρ του οποίου ασκήθηκε η παρέμβαση, το δικαστήριο συζητεί την υπόθεση ερήμην του, μεταξύ εκείνου που άσκησε την παρέμβαση και του αντιδίκου εκείνου υπέρ του οποίου ασκήθηκε η παρέμβαση.

3. Αν εκείνος που άσκησε πρόσθετη παρέμβαση, λάβει μέρος στη δίκη ως κύριος διάδικος και δεν εμφανισθεί κατά τη συζήτηση ή εμφανισθεί αλλά δεν λάβει μέρος σ' αυτήν κανονικά, επέρχονται ως προς αυτόν οι συνέπειες της απουσίας του διαδίκου τη θέση του οποίου ανέλαβε.

Άρθρο 277

Αν ο ενάγων, ο εναγόμενος ή εκείνος που έχει ασκήσει κύρια παρέμβαση προσεπικάλεσε τους υποχρέους σε αποζημίωση, τότε

1) αν δεν εμφανίστηκαν αυτοί που έχουν προσεπικληθεί και εκείνος που έχει προσεπικάλεσει, δικάζονται σαν να ήταν παρόντες ερήμην.

2) αν οι κύριοι διάδικοι εμφανιστούν και απουσιάζουν αυτοί που έχουν προσεπικληθεί, συζητείται η υπόθεση μεταξύ των πρώτων κατ' αντιμωλίαν, ενώ αυτοί που έχουν προσεπικληθεί δικάζονται σαν να ήταν παρόντες ερήμην.

3) αν εμφανιστούν αυτοί που έχουν προσεπικληθεί και απουσιάζει ο κύριος διάδικος που τους προσεπικάλεσε, οι πρώτοι έχουν το δικαίωμα είτε να λάβουν τη θέση του κύριου διαδίκου και να συζητήσουν την υπόθεση με τον αντίδικο, είτε απλώς να ασκήσουν παρέμβαση. Στη δεύτερη περίπτωση η διαδικασία προχωρεί σαν να μην είχε ασκηθεί η πρόσθετη παρέμβαση και το δικαστήριο δικάζει σαν να ήταν παρών ερήμην τον απόντα προσεπικαλούμενο προσεπικαλέσαντα διάδικο,

4) αν εμφανιστούν οι κύριοι διάδικοι και αυτοί που έχουν προσεπικληθεί, οι τελευταίοι έχουν το δικαίωμα να αρνηθούν την προσεπίκληση ή να ασκήσουν απλώς παρέμβαση ή να πάρουν τη θέση εκείνου που τους προσεπικάλεσε και να συζητήσουν την υπόθεση με τον αντίδικο.

Άρθρο 278

Αν στις περιπτώσεις του άρθρου 277 αυτοί που έχουν προσεπικληθεί λάβουν τη θέση εκείνου που τους προσεπικάλεσε, χάνουν το δικαίωμα να αμφισβητήσουν την υποχρέωση για αποζημίωση και η υπόθεση συζητείται μεταξύ αυτών και των υπόλοιπων διαδίκων, ενώ εκείνος που προσεπικάλεσε τίθεται εκτός δίκης. Η απόφαση ισχύει και εναντίον εκείνου του προσεπικαλεσμένου, του προσεπικαλούντος που τέθηκε εκτός δίκης, ο οποίος μπορεί να εξακολουθήσει να μετέχει στη δίκη σαν να έχει ασκήσει πρόσθετη παρέμβαση.

Επαναφέρεται στο σύνολό της η προϊσχύσασα ρύθμιση της ερημοδικίας και προσαρμόζεται η ρύθμιση στο διατηρούμενο σύστημα της μίας συζήτησης.

XXI. Απόφαση

Άρθρο 304

1. Αφού περατωθεί η ψηφοφορία, ο εισηγητής δικαστής συντάσσει το σχέδιο της απόφασης που περιέχει το αιτιολογικό και το διατακτικό της, το οποίο χρονολογεί ο πρόεδρος και το υπογράφει αυτός και ο εισηγητής. Αν πρόκειται για απόφαση του προέδρου, του εισηγητή του άρθρου 341 παρ. 3 238, του μονομελούς πρωτοδικείου και του ειρηνοδικείου, το σχέδιο συντάσσει, χρονολογεί και υπογράφει ο δικαστής που εκδίδει την απόφαση.

2. Από το σχέδιο της παραγράφου 1 δημοσιεύεται η απόφαση σε δημόσια συνεδρίαση.

3. Μετά τη δημοσίευση κάθε διάδικος δικαιούται να λάβει απλό φωτοτυπικό αντίγραφο του σχεδίου προκειμένου να μεριμνήσει για την καθαρογραφή με συμπληρωμένα τα στοιχεία που πρέπει, σύμφωνα με το επόμενο άρθρο, να αναφέρονται στο πρωτότυπο της απόφασης. Ο κατά την παράγραφο 1 εισηγητής ή δικαστής οφείλει να θεωρήσει ενυπογράφως, το ταχύτερο δυνατόν, το πρωτότυπο, το οποίο ακολούθως υπογράφεται αμέσως κατά το άρθρο 306.

Άρθρο 309

Οι αποφάσεις που αποφαίνονται οριστικά σε κύρια ή παρεμπίπτουσα αίτηση δεν μπορούν μετά τη δημοσίευσή τους να ανακαλούνται από το δικαστήριο που τις εξέδωσε. Όσες δεν κρίνουν οριστικά μπορούν είτε αυτεπαγγέλτως είτε με πρόταση κάποιου διαδίκου που υποβάλλεται μόνο στη διάρκεια της συζήτησης της υπόθεσης και όχι αυτοτελώς, να ανακληθούν σε κάθε στάση της δίκης από το δικαστήριο που τις εξέδωσε εωσότου εκδοθεί οριστική απόφαση. Το δικαστήριο δεν έχει υποχρέωση να απαντά σε πρόταση για ανάκληση και όταν ακόμη αυτή υποβάλλεται με τρόπο παραδεκτό. Κατ' εξαίρεση μπορεί να υποβληθεί και αυτοτελώς αίτηση για ανάκληση της απόφασης, με την οποία το δικαστήριο έχει αναβάλει τη συζήτηση, κατ' εφαρμογή των άρθρων 249 και 250, μετά την πάροδο ενός έτους από τη δημοσίευση της απόφασης αυτής.

Η διάταξη αυτή αντιμετωπίζει ένα υπαρκτό αδιέξοδο που είχε ανακύψει στην πράξη.

XXII. Διατάξεις περί την απόδειξη

1. Απόφαση περί συμπληρωματικής απόδειξης

Άρθρο 341³³

1. Η απόφαση με την οποία διατάσσεται συμπληρωματική απόδειξη περιέχει ως αιτιολογία μνεία των σχετικών διατάξεων για το παραδεκτό και το νόμιμο της αγωγής ή άλλου εισαγωγικού δικογράφου, καθώς και των ισχυρισμών, για τους οποίους διατάσσεται η απόδειξη. Αν στην απόφαση αυτή περιέχονται και οριστικές διατάξεις, ως προς αυτές διαλαμβάνεται πλήρης αιτιολογία.

2. Η απόφαση με την οποία τάσσεται συμπληρωματική απόδειξη ορίζει: α) το θέμα που πρέπει να αποδειχθεί, β) το διάδικο που βαρύνεται με την απόδειξη και τα αποδεικτικά μέσα που επιτρέπονται, γ) τη δικάσιμο, κατά την οποία θα διεξαχθούν οι αποδείξεις και τον διάδικο, με επιμέλεια του οποίου θα γίνει η σχετική κλήση.

3. Η διεξαγωγή της συμπληρωματικής απόδειξης γίνεται ενώπιον του δικαστηρίου. Ως προς τη συζήτηση, κατά την οποία διεξάγεται η συμπληρωματική απόδειξη, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 237 παράγραφος 4 και 270 παράγραφος 5. Η συζήτηση αυτή θεωρείται συνέχεια της προηγούμενης.

4. Αν η απόδειξη διατάσσεται από τον Αρειο Πάγο ή το εφετείο μπορεί να ορίζεται πρωτοδίκης ως εισηγητής, ενώπιον του οποίου διεξάγεται η απόδειξη.

5. Η απόφαση χρονολογείται, υπογράφεται κατά το άρθρο 306 και σημειώνεται σε ειδικό βιβλίο, που τηρείται στη γραμματεία μαζί με αλφαβητικό ευρετήριο. Με τη σημείωση αυτή ολοκληρώνεται η έκδοση και δημοσίευση της απόφασης».

2. Δικαίωμα ανταπόδειξης**Άρθρο 342³⁴**

Κατά τη διεξαγωγή της απόδειξης ο αντίδικος εκείνου τον οποίο βαρύνει η απόδειξη έχει δικαίωμα να ανταποδείξει.

3. Πραγματογνωμοσύνη**Άρθρο 368**

1. Το δικαστήριο μπορεί να διορίσει έναν ή περισσότερους πραγματογνώμονες, αν κρίνει πως πρόκειται για ζητήματα που απαιτούν για να γίνουν αντιληπτά ειδικές γνώσεις επιστήμης ή τέχνης.

2. Το δικαστήριο οφείλει να διορίσει πραγματογνώμονες αν το ζητήσει κάποιος διάδικος και κρίνει πως χρειάζονται ειδικές ιδιάζουσες γνώσεις επιστήμης ή τέχνης.

Άρθρο 370

1.³⁵ Με την επιφύλαξη του άρθρου 270 παράγραφος 4, οι πραγματογνώμονες δι-

33. Το άρθρο 341 καταργήθηκε από 1.1.2002 με το άρθρο 14 παρ. 1 του ν. 2915/2001.

34. Το άρθρο 342 καταργήθηκε από 1.1.2002 με το άρθρο 14 παρ. 1 του ν. 2915/2001.

35. Η παρ. 1 του παρόντος καταργήθηκε από το άρθρο 14 παρ. 1 του ν. 2915/2001. Η φράση (του

ορίζονται με απόφαση, η οποία εκτός από όσα ορίζει το άρθρο 341 παράγραφος 2, πρέπει να σημειώνει με ακρίβεια α) τα ονόματά τους, β) τα ζητήματα για τα οποία θα γνωμοδοτήσουν και γ) την προθεσμία κατάθεσης της γνωμοδότησης».

2. Το δικαστήριο που δικάζει την υπόθεση μπορεί να αναθέσει το διορισμό των πραγματογνωμόνων ή και τον ορισμό του αριθμού τους σε άλλο δικαστήριο, που ενεργεί σύμφωνα με αίτηση ή παραγγελία, ή σε εντεταλμένο δικαστή.

§ 2. Τους πραγματογνώμονες μπορεί να τους αντικαταστήσει για εύλογη αιτία ο εισηγητής ή ο δικαστής που τους διόρισε, το δικαστήριο που τους διόρισε με αίτηση των διαδίκων ή αυτεπαγγέλτως κατά τη διαδικασία των άρθρων 686 επ.

Άρθρο 383

1. Αν διατάχθηκε έγγραφη γνωμοδότηση, το δικαστήριο ορίζει προθεσμία μέσα στην οποία πρέπει να την υποβάλουν οι πραγματογνώμονες. Ο δικαστής ή στα πολυμελή δικαστήρια ο πρόεδρος του δικαστηρίου μπορούν αν το ζητήσουν οι πραγματογνώμονες, χωρίς προηγούμενη κλήτευση των διαδίκων, να παρατείνουν την προθεσμία, αν κρίνουν ότι δεν είναι αρκετή για να καταρτιστεί η γνωμοδότηση.

2. Αν υπάρχουν περισσότεροι πραγματογνώμονες, ενεργούν όλες τις πράξεις που χρειάζονται για την πραγματογνωμοσύνη και καταρτίζουν τη γραπτή τους γνωμοδότηση από κοινού. Για το σκοπό αυτόν συνέρχονται, όταν τους καλεί οποιοσδήποτε από αυτούς.

3. Η έγγραφη γνωμοδότηση πρέπει να αναφέρει τις ενέργειες των πραγματογνωμόνων και τη γνώμη καθενός αιτιολογημένη, και να υπογράφεται από αυτούς. Αν κάποιος ή κάποιοι από τους πραγματογνώμονες δεν παρουσιάζονται όταν γίνεται η πραγματογνωμοσύνη ή αρνούνται να υπογράψουν την έγγραφη γνωμοδότηση, αυτό σημειώνεται στη γνωμοδότηση.

4. Η έγγραφη γνωμοδότηση κατατίθεται από τους πραγματογνώμονες ή από εκείνον που εξουσιοδότησαν γι' αυτό στη γραμματεία του δικαστηρίου που τους διόρισε και συντάσσεται σχετική έκθεση. Αν η γνωμοδότηση κατατέθηκε στη γραμματεία του δικαστηρίου που ενεργεί ύστερα από αίτηση ή παραγγελία ή του δικαστηρίου όπου υπηρετεί ο εντεταλμένος δικαστής, η έκθεση στέλνεται αμέσως στη γραμματεία του δικαστηρίου που δικάζει την υπόθεση. Η γραμματεία γνωστοποιεί με κάθε πρόσφορο μέσο αμελλητί στους διαδίκους το γεγονός της κατάθεσης της γνωμοδότησης. Το ίδιο γεγονός μπορεί να γνωστοποιηθεί και με επιμέλεια οποιουδήποτε διαδίκου.

άρθρου 341 παρ. 3) της παρ. 3 διαγράφηκε από το άρθρο 14 παρ. 3 του ν. 2915/2001 και σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο του άρ. 15 του ν. 2943/2001 (Α' 203/12.9.2001), η κατάργηση της παρ. 1 και η διαγραφή της φράσης της παρ. 3 αρχίζουν από 1.1.2002.

Άρθρο 389³⁶

Η έκθεση πραγματογνωμοσύνης κατατίθεται τουλάχιστον 30 ημέρες πριν από τη δικάσιμο που έχει ορισθεί, σύμφωνα με το άρθρο 341 παράγραφος 2.

4. Μάρτυρες**Άρθρο 393**

1. Συμβάσεις και συλλογικές πράξεις δεν μπορούν να αποδειχθούν με μάρτυρες εφόσον η αξία του αντικειμένου τους υπερβαίνει τα 5.900 τα δώδεκα χιλιάδες (12.000) ευρώ. Ο περιορισμός αυτός ισχύει και για την απόδειξη πραγματικών γεγονότων αποσβεστικών ή καταργητικών της σύμβασης ή της συλλογικής πράξης.

2. Δεν επιτρέπεται η απόδειξη με μάρτυρες κατά του περιεχομένου εγγράφου, έστω και αν η αξία του αντικειμένου της δικαιοπραξίας είναι μικρότερη από τα 5.900 δώδεκα χιλιάδες (12.000) ευρώ.

3. Δεν επιτρέπεται να αποδειχθούν με μάρτυρες πρόσθετα σύμφωνα, προγενέστερα, σύγχρονα ή μεταγενέστερα δικαιοπραξίας που έχει συνταχθεί εγγράφως έστω και αν δεν είναι αντίθετα προς το περιεχόμενο του εγγράφου.

Άρθρο 394

1. Η απόδειξη με μάρτυρες επιτρέπεται σε κάθε περίπτωση

α) αν υπάρχει αρχή έγγραφης απόδειξης που πηγάζει από έγγραφο που έχει αποδεικτική δύναμη,

β) αν υπήρχε φυσική ή ηθική αδυναμία να αποκτηθεί έγγραφο,

γ) αν αποδεικνύεται ότι το έγγραφο που είχε συνταχθεί χάθηκε τυχαία,

δ) αν από τη φύση της δικαιοπραξίας ή τις ειδικές συνθήκες κάτω από τις οποίες έγινε, και ιδίως αν πρόκειται για εμπορικές συναλλαγές δικαιολογείται η απόδειξη με μάρτυρες.

2. Όταν ο νόμος ή τα μέρη ορίζουν ότι για τη δικαιοπραξία, την τροποποίηση ή την κατάργησή της χρειάζεται έγγραφο, είτε ως συστατικός είτε ως αποδεικτικός τύπος, η απόδειξη της δικαιοπραξίας με μάρτυρες επιτρέπεται μόνο στην περίπτωση της παραγράφου 1 εδάφιο γ' του εδ. γ' της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 395

Όταν η απόδειξη με μάρτυρες αποκλείεται, δεν επιτρέπεται ούτε και η απόδειξη με δικαστικά τεκμήρια. Δεν επιτρέπεται η συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων από ανυπόστατα αποδεικτικά μέσα.

Άρθρο 396³⁷

36. Το άρθρο 389 καταργήθηκε από 1.1.2002 με το άρθρο 14 παρ. 1 του ν. 2915/2001.

Η απόφαση για απόδειξη με μάρτυρες πρέπει, εκτός από τα αναφερόμενα στο άρθρο 341 παράγραφος 2, να ορίζει και τον αριθμό των μαρτύρων που θα εξετασθούν, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει τον ένα για κάθε πλευρά. Στις περιπτώσεις ομοδικίας μπορεί να ορίζεται ένας μάρτυρας για κάθε ομόδικο, εφόσον τούτο κρίνεται αναγκαίο.

Άρθρο 397³⁸

1. Ενώπιον του πολυμελούς πρωτοδικείου ο διάδικος που διεξάγει απόδειξη με μάρτυρες οφείλει, είκοσι τέσσερις ώρες πριν από τη συζήτηση ή την ημέρα που ορίστηκε με την απόφαση του άρθρου 341 παράγραφοι 1 και 2 για την εξέταση των μαρτύρων, να γνωστοποιήσει στον αντίδικο τα ονόματα των μαρτύρων που θα εξεταστούν. Η γνωστοποίηση πρέπει να περιέχει τα στοιχεία του άρθρου 118, καθώς και το όνομα, το επώνυμο, το επάγγελμα, την κατοικία και την ακριβή διεύθυνση των μαρτύρων, και μπορεί να γίνεται και με τις προτάσεις. Το ίδιο ισχύει και ενώπιον του μονομελούς πρωτοδικείου στην περίπτωση που η απόδειξη λαμβάνει χώρα μετά την έκδοση απόφασης για συμπληρωματική απόδειξη κατ' άρθρο 341.

2. Αφού αρχίσει η εξέταση των μαρτύρων, κανένας από τους διαδίκους δεν μπορεί να γνωστοποιήσει μάρτυρες.

Άρθρο 398

1³⁹. Οι διάδικοι κλητεύουν τους μάρτυρες τρεις τουλάχιστον ημέρες πριν από την ορισμένη για την εξέτασή τους ημέρα. Η κλήση πρέπει να περιέχει τα στοιχεία που ορίζει το άρθρο 118, καθώς και το δικαστήριο ή το δικαστή ενώπιον του οποίου θα εξεταστεί ο μάρτυρας, τον τόπο, την ημέρα και την ώρα που θα εξεταστεί.

2. Όποιος καλείται να εξεταστεί ως μάρτυρας οφείλει να προσέλθει και να καταθέσει για τα πραγματικά γεγονότα που γνωρίζει.

3. Αν εκείνος που κλητεύθηκε να εξεταστεί μάρτυρας δεν προσέλθει αδικαιολόγητα, το δικαστήριο ή ο δικαστής με απόφασή του που καταχωρίζεται στα πρακτικά ή στην έκθεση τον καταδικάζουν να πληρώσει τα έξοδα που προξενήθηκαν από την απουσία του και μπορεί να τον καταδικάσουν και σε χρηματική ποινή σύμφωνα με το άρθρο 205. Αν η απουσία του μάρτυρα πιθανολογείται ως δικαιολογημένη, το ίδιο δικαστήριο ή ο ίδιος δικαστής μπορούν να ανακαλέσουν την α-

37. Το άρθρο αυτό έχει καταργηθεί από το άρθρο 14 παρ. 1 του ν. 2915/2001 και σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο του άρ. 15 του ν. 2943/2001 (Α' 203/12.9.2001), η κατάργηση του παρόντος αρχίζει από 1.1.2002.

38. Το άρθρο 397 καταργήθηκε από το άρθρο 14 παρ. 1 του ν. 2915/2001 και σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο του άρ. 15 του ν. 2943/2001 (Α' 203/12.9.2001), η κατάργησή του αρχίζει από 1.1.2002.

39. Η παρ. 1 καταργήθηκε από το άρθρο 14 παρ. 1 του ν. 2915/2001 και σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο του άρ. 15 του ν. 2943/2001 (Α' 203/12.9.2001), η κατάργηση αρχίζει από 1.1.2002.

πόφαση αυτή, εφόσον το ζητήσει ο μάρτυρας μέσα σε είκοσι ημέρες αφότου του επιδόθηκε η απόφαση.

Άρθρο 403

1. Στην περίπτωση του άρθρου 399, η απαγόρευση να εξεταστεί ο μάρτυρας λαμβάνεται υπόψη αυτεπαγγέλτως ή αφού το ζητήσει κάποιος από τους διαδίκους.

2. Ο διάδικος οφείλει να προτείνει το λόγο της μη εξέτασης του μάρτυρα κατά το άρθρο 400 πριν ορκιστεί.

3. Ο μάρτυρας οφείλει να προτείνει το λόγο του άρθρου 401 για τον οποίο έχει δικαίωμα να αρνηθεί να μαρτυρήσει, καθώς και το λόγο του άρθρου 402 για τον οποίο δεν έχει υποχρέωση να καταθέσει.

4. Το δικαστήριο ή ο δικαστής ενώπιον του οποίου διεξάγεται η μαρτυρική απόδειξη αποφασίζουν για τις περιπτώσεις των παραγράφων 1, 2 και 3, και αρκεί για αυτό η πιθανολόγηση.

5⁴⁰. Όταν περατωθεί η εξέταση του μάρτυρα, ο λόγος του άρθρου 400 για τη μη εξέτασή του μπορεί να προταθεί σε οποιαδήποτε στάση της δίκης στον ίδιο βαθμό, εφόσον αποδεικνύεται εγγράφως».

Άρθρο 412⁴¹

Κάθε διάδικος μπορεί να παραιτηθεί από την εξέταση ενός μάρτυρα που αυτός γνωστοποίησε, εφόσον δεν άρχισε η εξέτασή του.

5. Καθιέρωση των ενόρκων βεβαιώσεων ως επωνύμου αποδεικτικού μέσου και ειδική ρύθμισή τους

Άρθρο 339

Αποδεικτικά μέσα είναι η ομολογία, η αυτοψία, η πραγματογνωμοσύνη, τα έγγραφα, η εξέταση των διαδίκων, οι μάρτυρες, (*) και τα δικαστικά τεκμήρια και οι ένορκες βεβαιώσεις.

ΤΙΤΛΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

Όρκος Ένορκες Βεβαιώσεις

Άρθρο 421⁴²

1. Οι ένορκες βεβαιώσεις δίνονται ενώπιον ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου ή, στο εξωτερικό, ενώπιον προξένου. Η όρκιση του καταθέτοντος γίνεται σύμφωνα με

40. Η παρ. 5 του παρόντος καταργήθηκε από το άρθρο 14 παρ. 1 του ν. 2915/2001 και σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο του αρ. 15 του ν. 2943/2001 (Α' 203/12.9.2001), η κατάργηση της παρ. 5 αρχίζει από 1.1.2002.

41. Το άρθρο 412 καταργήθηκε από 1.1.2002 με το άρθρο 14 παρ. 1 του ν. 2915/2001.

42. Το άρθρο 421 καταργήθηκε από 1.1.2002 με το άρθρο 14 παρ. 1 του ν. 2915/2001.

το άρθρο 408. Κάθε πρόσωπο που βεβαιώνει ενόρκως δίνει αυτοτελή ένορκη βεβαίωση με ποινή απαραδέκτου. Κάθε διάδικος δικαιούται να λάβει αντίγραφο της ένορκης βεβαίωσης.

2. Στις ένορκες βεβαιώσεις πρέπει να αναφέρεται το όνομα και το επώνυμο του καταθέτοντος, ο τόπος που γεννήθηκε, η ηλικία, η κατοικία, το επάγγελμά του, η σχέση που έχει με τους διαδίκους και η δίκη για την οποία δίνεται η ένορκη βεβαίωση. Στην ένορκη βεβαίωση πρέπει να αναφέρεται η πηγή της γνώσης του καταθέτοντος και ιδίως για ποιά από τα γεγονότα που καταθέτει έχει άμεση αντίληψη και ποιά γεγονότα πληροφορήθηκε από άλλα πρόσωπα ή των οποίων έλαβε γνώση από άλλα στοιχεία.

3. Δεν επιτρέπεται η απόδειξη με ένορκες βεβαιώσεις, όταν η απόδειξη με μάρτυρες αποκλείεται.

4. Οι διατάξεις των άρθρων 399 έως 400 εφαρμόζονται αναλόγως και για τις ένορκες βεβαιώσεις.

Άρθρο 422⁴³

1. Ένορκες βεβαιώσεις, μέχρι τρεις για κάθε πλευρά, προσκομίζονται με τις προτάσεις. Μέχρι τρεις επιπλέον ένορκες βεβαιώσεις από τα ίδια ή άλλα πρόσωπα μπορούν να προσκομισθούν για κάθε πλευρά με την προσθήκη των προτάσεων για την απόδειξη κατά πραγματικών ισχυρισμών που προβλήθηκαν με τις προτάσεις ή για την αντίκρουση των ενόρκων βεβαιώσεων που προσκομίσθηκαν με τις προτάσεις της άλλης πλευράς. Σε περίπτωση που σε κάθε πλευρά οι διάδικοι είναι περισσότεροι από ένα, όσοι καταθέτουν ξεχωριστές προτάσεις, δικαιούνται να προσκομίσουν μέχρι δύο (2) ένορκες βεβαιώσεις με τις προτάσεις και μια (1) συμπληρωματική με την προσθήκη.

2. Λόγοι απαραδέκτου, κατ' άρθρο 421 παράγραφοι 3 και 4, ένορκης βεβαίωσης που προσκομίσθηκε με τις προτάσεις, προβάλλονται με την προσθήκη των προτάσεων, ενώ για ένορκες βεβαιώσεις που προσκομίσθηκαν πριν από τη συζήτηση με την προσθήκη των προτάσεων, οι λόγοι αυτοί προβάλλονται προφορικά στο ακροατήριο πριν από την εξέταση των μαρτύρων και καταχωρίζονται στα πρακτικά.

3. Οι ένορκες βεβαιώσεις προσκομίζονται παραδεκτά και λαμβάνονται υπόψη μόνο αν έχουν δοθεί ύστερα από κλήτευση του αντιδίκου δύο τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν από τη βεβαίωση και αν πρόκειται να δοθούν στην αλλοδαπή, οκτώ τουλάχιστον ημέρες πριν από αυτή και όπου οι προτάσεις κατατίθενται κατά τη συζήτηση, εφόσον έχουν δοθεί το αργότερο τη δεύτερη εργάσιμη ημέρα πριν από τη συζήτηση.

Άρθρο 423⁴⁴

43. Το άρθρο 422 καταργήθηκε από 1.1.2002 με το άρθρο 14 παρ. 1 του ν. 2915/2001.

Ο πρόεδρος του πολυμελούς πρωτοδικείου, πριν από τη συζήτηση ή το δικαστήριο σύμφωνα με το άρθρο 254, έπειτα από αίτηση οποιουδήποτε διαδίκου ή αυτεπαγγέλτως, μπορούν να διατάξουν ένα ή και περισσότερα από τα πρόσωπα που έδωσαν ένορκες βεβαιώσεις να κληθούν για να δώσουν διευκρινίσεις στο δικαστήριο και στους διαδίκους. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 398, 401, 402 και 410. Η μη εμφάνιση του καλουμένου εκτιμάται ελεύθερα από το δικαστήριο.

6. Έγγραφα - Επίδειξη εγγράφων

Άρθρο 444

1. Ιδιωτικά έγγραφα θεωρούνται και 1) α) τα βιβλία που έμποροι και επαγγελματίες τηρούν κατά τον εμπορικό νόμο ή άλλες διατάξεις, 2) β) τα βιβλία που δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, δικαστικοί επιμελητές, γιατροί, φαρμακοποιοί και μαιέες τηρούν κατά τις ισχύουσες διατάξεις, 3) γ) φωτογραφικές ή κινηματογραφικές αναπαραστάσεις, φωνοληψίες και κάθε άλλη μηχανική απεικόνιση.

2. Μηχανική απεικόνιση, κατά την έννοια της προηγούμενης παραγράφου, είναι και κάθε μέσο το οποίο χρησιμοποιείται από υπολογιστή ή περιφερειακή μνήμη υπολογιστή, με ηλεκτρονικό, μαγνητικό ή άλλο τρόπο, για εγγραφή, αποθήκευση, παραγωγή ή αναπαραγωγή στοιχείων, που δεν μπορούν να διαβαστούν άμεσα, όπως επίσης και κάθε μαγνητικό, ηλεκτρονικό ή άλλο υλικό στο οποίο εγγράφεται οποιαδήποτε πληροφορία, εικόνα, σύμβολο ή ήχος, αυτοτελώς ή σε συνδυασμό, εφόσον τα μέσα και τα υλικά αυτά προορίζονται ή είναι πρόσφορα να αποδείξουν γεγονότα που έχουν έννομη σημασία.

Άρθρο 445

Έγγραφα ιδιωτικά, συνταγμένα σύμφωνα με τους νόμιμους τύπους, εφόσον η γνησιότητά τους αναγνωρίστηκε ή αποδείχθηκε, αποτελούν πλήρη απόδειξη ότι η δήλωση που περιέχουν προέρχεται από τον εκδότη του εγγράφου, επιτρέπεται όμως ανταπόδειξη. Με τους ίδιους όρους αποτελούν πλήρη απόδειξη και ως προς το περιεχόμενο των δικαιοπρακτικών δηλώσεων.

Η συμπλήρωση επικυρώνει νομοθετικά την κρατούσα ερμηνεία περί της πλήρους αποδεικτικής δύναμης των ιδιωτικών εγγράφων τόσο ως προς την προέλευση της δήλωσης από τον εκδότη του εγγράφου όσο και ως προς το περιεχόμενο των δικαιοπρακτικών δηλώσεων.

Άρθρο 447

44. Το άρθρο 423 καταργήθηκε από 1.1.2002 με το άρθρο 14 παρ. 1 του ν. 2915/2001.

Το ιδιωτικό έγγραφο αποτελεί απόδειξη υπέρ του εκδότη μόνο αν το προσκόμισε ο αντίδικος ή αν πρόκειται για τα βιβλία που αναφέρονται στο άρθρο 444 παράγραφος 1 περιπτώσεις α' και β'.

Άρθρο 448

1. Τα βιβλία που αναφέρονται στο άρθρο 444 εδαφ. 1 και 2 παράγραφος 1 περιπτώσεις α' και β', εφόσον είναι συνταγμένα σύμφωνα με τους νόμιμους τύπους, αποτελούν μεταξύ εμπόρων ή άλλων προσώπων υποχρεωμένων να τηρούν όμοια βιβλία πλήρη απόδειξη για όσα αναφέρονται σ' αυτά, αλλά επιτρέπεται η ανταπόδειξη. Κατά προσώπων όμως που δεν έχουν υποχρέωση να τηρούν αυτά τα βιβλία αποτελούν πλήρη απόδειξη για το μέγεθος της απαίτησης, όταν η ύπαρξή της είναι αποδεδειγμένη με άλλο τρόπο, και μόνο για ένα έτος αφότου γίνει η εγγραφή, εκτός αν ο υπόχρεος αναγνώρισε με την υπογραφή του το περιεχόμενο.

2. Τα έγγραφα που αναφέρονται στο άρθρο 444 αριθ. 3 παράγραφος 1 περίπτωση γ' αποτελούν πλήρη απόδειξη για τα γεγονότα ή πράγματα που αναγράφουν, επιτρέπεται όμως ανταπόδειξη.

3. Οι απεικονίσεις του άρθρου 444 παράγραφος 2 αποτελούν πλήρη απόδειξη με την επιφύλαξη του άρθρου 445.

Άρθρο 450

1. Κάθε διάδικος οφείλει να επιδείξει τα έγγραφα που χρησιμοποίησε ή επικαλέστηκε στη δίκη.

2. Κάθε διάδικος ή τρίτος έχει υποχρέωση να επιδείξει τα έγγραφα που κατέχει και που μπορούν να χρησιμεύσουν για απόδειξη, εκτός αν συντρέχει σπουδαίος λόγος που δικαιολογεί τη μη επίδειξή τους. Σπουδαίος λόγος συντρέχει ιδίως στις περιπτώσεις που επιτρέπεται να αρνηθεί κανείς να μαρτυρήσει.

3. Το δικαστήριο σε κάθε στάση της δίκης μπορεί και αυτεπαγγέλτως να διατάζει την επίδειξη εγγράφου στις περιπτώσεις της παραγράφου 2.

Η διάταξη ακολουθεί κατά την Εισηγητική έκθεση της Επιτροπής πρόσφατες οικονομικές μεταρρυθμίσεις στην αλλοδαπή (γίνεται αναφορά στην § 142 Abs. I Satz. 1 της γερμΖΠΟ). Η διάταξη διασπά το σύστημα συζητήσεως και ως προς την ευχέρεια του δικαστηρίου να διατάζει αυτεπαγγέλτως την επίδειξη εγγράφου. Το σύστημα συζητήσεως ως προς την επίδειξη κρίσιμων εγγράφων είχε στο ελληνικό δίκαιο ανέκαθεν διασπασθεί με την διάταξη του άρθρου 450 § 2, επομένως η διάταξη της § 142 Abs. I Satz. 1 της γερμΖΠΟ (ακολουθούσα την αυστριακή αντίστοιχη ρύθμιση) ιστορικά μάλλον έπεται και δεν προηγείται της ελληνικής ρυθμίσεως.

Άρθρο 451

1. Η επίδειξη μπορεί να ζητηθεί, εφόσον έχει την υποχρέωση αυτή ένας τρίτος με παρεμπόμπουσα αγωγή, ενώ αν έχει την υποχρέωση διάδικος, και με τις προτάσεις. Αν δεν είναι υποχρεωτική η κατάθεση προτάσεων, η αίτηση για την επίδειξη υποβάλλεται με δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά.

2. Η συζήτηση και η απόδειξη γίνονται κατά τις γενικές διατάξεις. Σε κάθε περίπτωση που ζητείται η επίδειξη εγγράφου είτε αυτοτελώς με κύρια είτε με παρεμπόμπουσα αγωγή, εφαρμόζεται η διαδικασία των άρθρων 683 επ. Η προθεσμία και η άσκηση ενδίκων μέσων δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα. Το δικαστήριο που είναι αρμόδιο να δικάσει το ένδικο μέσο μπορεί με αίτηση του υποχρέου για επίδειξη του εγγράφου να αναστείλει την εκτέλεση της απόφασης, εφόσον πιθανολογείται η ευδοκίμηση του ενδίκου μέσου.

3. Αν είναι δύσκολη για σπουδαίους λόγους η προσαγωγή του εγγράφου στο ακροατήριο ή από τη σπουδαιότητα ή τη φύση του υπάρχει κίνδυνος να χαθεί ή να υποστεί βλάβη, το δικαστήριο μπορεί να ορίσει να προσαχθεί το έγγραφο ενώπιον ενός από τα μέλη του δικαστηρίου που δικάζει την υπόθεση ή ενώπιον άλλου δικαστηρίου ή να εξεταστεί από εντεταλμένο δικαστή, που πηγαίνει στον τόπο όπου βρίσκεται το έγγραφο, ή να επιτρέψει να προσαχθεί επικυρωμένη φωτοτυπία ή φωτογραφία ή επικυρωμένο αντίγραφο του.

Άρθρο 452

1. Η εκτέλεση της απόφασης που διατάζει την επίδειξη γίνεται κατά τις διατάξεις που αφορούν την εκτέλεση για την ικανοποίηση απαιτήσεων που συνίστανται στην απόδοση και στην παράδοση πράγματος ή την ενέργεια πράξης.

2. Το άρθρο 366 εφαρμόζεται και εδώ.

3. Τα άρθρα 450 και 451 εφαρμόζονται και όταν το έγγραφο βρίσκεται σε δημόσια αρχή ή δημόσιο όργανο ή άλλο υπάλληλο νομικού προσώπου δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου, εκτός αν πρόκειται για έγγραφα που ανάγονται σε απόρρητα του κράτους σχετικά με την ασφάλεια και τις διεθνείς σχέσεις του.

4. Η απόφαση με την οποία κατά το άρθρον 450 παράγραφος 3 διατάσσεται τρίτος να επιδείξει έγγραφο επιδίδεται στον τρίτο με πρωτοβουλία οποιουδήποτε διαδίκου. Μέσα σε οκτώ ημέρες αφού του επιδοθεί η απόφαση ο τρίτος οφείλει, αν κατέχει το έγγραφο, να το καταθέσει ή σε αντίθεση περίπτωση να προβεί σε αρνητική δήλωση ή να δηλώσει, ότι, αν και το κατέχει, συντρέχει σπουδαίος λόγος που δικαιολογεί τη μη επίδειξή του. Η κατάθεση του εγγράφου ή η δήλωση, γραπτή ή προφορική, γίνεται στη γραμματεία του δικαστηρίου που διέταξε την επίδειξη του εγγράφου και συντάσσεται σχετική έκθεση. Η παράλειψη της δήλωσης ή της κατάθεσης του εγγράφου εξομοιώνεται με αρνητική δήλωση. Μέσα σε τριάντα ημέρες από την αρνητική δήλωση του τρίτου κάθε διάδικος έχει δικαίωμα να την ανακόψει ενώπιον του δικαστηρίου που διέταξε την επίδειξη του εγγράφου. Η εκδίκαση της ανακοπής υπάγε-

ται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του δικαστηρίου που διέταξε την επίδειξη του εγγράφου και εφαρμόζεται η διαδικασία των άρθρων 686 επ. Η απόφαση που εκδίδεται επί της ανακοπής προσβάλλεται μόνο με ανακοπή ερημοδικίας.

Άρθρο 463

Όποιος προβάλλει ισχυρισμούς για την πλαστότητα εγγράφου είναι ταυτόχρονα υποχρεωμένος να προσκομίσει τα έγγραφα που αποδεικνύουν την πλαστότητα και να αναφέρει ονομαστικά τους μάρτυρες και τα άλλα αποδεικτικά μέσα που επικαλείται, αλλιώς οι ισχυρισμοί του είναι απαράδεκτοι.

XXIII. Μικροδιαφορές

Άρθρο 466

1. Αν το αντικείμενο της διαφοράς υπάγεται στο ειρηνοδικείο και αφορά απαιτήσεις καθώς και δικαιώματα επάνω σε κινητά πράγματα ή τη νομή τους και η αξία του δεν είναι μεγαλύτερη από χίλια πεντακόσια (1.500) δύο χιλιάδες (2.000) ευρώ, εφαρμόζονται τα άρθρα 467 ως 472.

2. Τα άρθρα 467 ως 472 εφαρμόζονται και όταν η αξία του αντικειμένου της διαφοράς είναι μεγαλύτερη από χίλια πεντακόσια (1.500) δύο χιλιάδες (2.000) ευρώ, αν ο ενάγων δηλώσει ότι δέχεται προς ικανοποίησή του αντί για το αντικείμενο που ζητεί με την αγωγή χρηματικό ποσό όχι μεγαλύτερο από χίλια πεντακόσια (1.500) δύο χιλιάδες (2.000) ευρώ. Στην περίπτωση αυτή ο εναγόμενος καταδικάζεται διαζευκτικά να καταβάλει είτε το αντικείμενο που ζητείται με την αγωγή είτε την αποτίμησή του σύμφωνα με την απόφαση που θα εκδώσει ο ειρηνοδίκης.

XXIV. Διανομή

Άρθρο 484

1. Αν η κατά τα άρθρα 480 και 480Α διανομή είναι ανέφικτη ή ασύμφορη, το δικαστήριο διατάζει την πώληση με πλειστηριασμό.

2. Η διαδικασία του πλειστηριασμού αρχίζει με την περιγραφή των επικοίνων κατά το άρθρο 954 και διεξάγεται όπως ορίζουν τα άρθρα 959 επ. Οι προθεσμίες του άρθρου 960 παρ. 1 και 2 αρχίζουν από την κατάρτιση της έκθεσης περιγραφής. Στο πρόγραμμα Στην έκθεση περιγραφής αναφέρονται το όνομα και το επώνυμο, το επάγγελμα και η κατοικία όλων των κοινωνών. Με την καταβολή του πλειστηριασματος επέρχεται απόσβεση της υποθήκης ή του ενεχύρου που υπάρχει στα πράγματα τα οποία πλειστηριάστηκαν.